

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2009. gada 19. martā
(OR. en)**

7864/09

**SCH-EVAL 48
FRONT 21
COMIX 252**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Šengenas ārējo robežu kontroles, atpakaļsūtīšanas un atpakaļuzņemšanas jautājumiem veltītā kataloga atjauninājumu izstrādes darba grupa
Saņēmējs:	"Šengenas izvērtējumu" darba grupa
Temats:	Atjaunināts ES Šengenas ārējo robežu kontroles, atpakaļsūtīšanas un atpakaļuzņemšanas jautājumiem veltīts katalogs

ES

Šengenas katalogs

Ārējo robežu kontrole

Atpakaļsūtīšana un atpakaļuzņemšana

Ieteikumi un labākā prakse

SATURS

1. IEVADS	5
2. PIRMĀ DAĻA – ĀRĒJO ROBEŽU KONTROLE	8
A. Integrēta robežu pārvaldība (<i>Integrated Border Management – IBM</i>)	8
1. Integrētas robežu pārvaldības koncepcija	8
2. Svarīgākie integrētas robežu pārvaldības elementi	8
2.1. Robežkontrole (pārbaudes un novērošana), kā definēts Šengenas Robežu kodeksā, ietverot attiecīgu apdraudējumu analīzi un noziegumu izmeklēšanu	12
2.2. Pārrobežu noziegumu atklāšana un izmeklēšana, visām kompetentām tiesībsardzības iestādēm saskaņoti rīkojoties	13
2.3. Četrpakāpju piekļuves kontroles modelis (trešās valstīs veikti pasākumi, sadarbība ar kaimiņvalstīm, robežkontrole un kontroles pasākumi brīvas pārvietošanās zonā, arī atpakaļsūtīšana)	13
2.4. Aģentūru savstarpēja sadarbība robežsardzes jomā (robežsargi, muiža, policija, valstu drošības iestādes un citas attiecīgas iestādes), kā arī starptautiska sadarbība	15
2.5. Dalībvalstu, iestāžu un citu Eiropas Kopienas un Eiropas Savienības struktūru veikto darbību koordinācija un saskaņotība	16
3. Robežu pārvaldības attīstība Eiropas Savienības mērogos	17
B. Sīkāki ieteikumi un labākā prakse	18
1. Stratēģija un organizatoriskā struktūra	18
2. Personāls un praktiskas mācības	21
3. Robežkontrole	23
3.1. Vispārēji jautājumi	23
3.2. Sauszemes robežas	28
3.3. Jūras robežas	32
3.4. Lidostas	34
4. Robežu novērošana	35
4.1. Vispārēji jautājumi	35
4.2. Sauszemes robežas	36
4.3. Jūras robežas	37
4.4. Lidostas	38
5. Apdraudējumu analīze un noziegumu izmeklēšana	38
6. Pārrobežu noziegumu atklāšana un izmeklēšana, visām kompetentām tiesībsardzības iestādēm saskaņoti rīkojoties	39
7. Pasākumi, ko veikt trešās – tranzīta un izcelsmes – valstīs	40
8. Sadarbība ar trešām valstīm, kas atrodas kaimiņos	41
9. Kontroles pasākumi brīvas pārvietošanās zonā, arī atpakaļsūtīšana	42
10. Aģentūru savstarpēja sadarbība robežu pārvaldības jomā (robežsargi, muiža, policija, valsts drošības iestādes un citas attiecīgas iestādes), kā arī starptautiska sadarbība	42
11. Dalībvalstu savstarpēja sadarbība	43
12. Dalībvalstu, iestāžu un citu Eiropas Kopienas un Eiropas Savienības struktūru veikto darbību koordinācija un saskaņotība	43
13. Korupcijas novēršana	44

3.	OTRĀ DAĻA – ATPAKAĻSŪTĪŠANA UN ATPAKAĻUZŅEMŠANA.....	45
A.	Ievads – atpakaļsūtīšanas un atpakaļuzņemšanas pasākumi nelegālas migrācijas apkarošanā	45
B.	Sīkāki ieteikumi un labākā prakse	48
1.	Pārskats par svarīgākiem starptautiskiem un Kopienas tiesību aktiem	48
2.	Aizsardzība pret atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā.....	50
3.	Procedūras, ko veikt īpašu kategoriju pilsoņiem no trešām valstīm.....	51
4.	Piespiedu atpakaļsūtīšanas lēmumi.....	53
5.	Trešo valstu pilsoņu aizturēšana.....	54
6.	Trešo valstu pilsoņu aizturēšana aizturēšanas centros.....	55
7.	Identifikācija un provizorisku ceļojuma dokumentu izdošana.....	57
8.	Atpakaļuzņemšanas nolīgumi.....	59
9.	Atpakaļsūtīšana piespiedu kārtā	60
10.	Brīvprātīgas atgriešanās atvieglināšana	61
11.	Sadarbība ar nevalstiskām organizācijām (NVO)	62
12.	Juridiska palīdzība un juridiskas konsultācijas trešo valstu pilsoņiem.....	62

*

* *

1. IEVADS

Šengenas" izvērtējumu darba grupa 2008. gada 17. jūlija sanāsmē nosprauda mērķi pārskatīt un atjaunināt Šengenas katalogu ieteikumus un labākās prakses, pie kā pieder 2002. gada februārī izdots Šengenas valstu ārējo robežu kontroles, piespiedu kārtā veiktas atpakaļsūtīšanas un atpakaļuzņemšanas katalogs. Kopš kataloga pirmā izdevuma ir stājušies spēkā vairāki juridiski instrumenti un citi dokumenti par robežu pārvaldību. Turklāt notikumu attīstība Eiropas Savienības robežu pārvaldības jomā ir bijusi samērā strauja.

2002. gada katalogs ir pārskatīts, īpaši ņemot vērā šādus dokumentus –

- Padomes Regulu (EK) Nr. 415/2003/EK (2003. gada 27. februāris) par vīzu izsniegšanu uz robežas, tostarp par šādu vīzu izsniegšanu jūrniekiem tranzītā¹;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu Nr. 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- Padomes Direktīvu 2004/82/EK (2004. gada 29. aprīlis) par pārvadātāju pienākumu darīt zināmus datus par pasažieriem;
- Padomes Regulu (EK) Nr. 2007/2004 (2004. gada 26. oktobris), ar ko izveido Eiropas Aģentūru operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām, līdz ar grozījumiem;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1931/2006 (2006. gada 20. decembris), ar ko nosaka vietējās pierobežas satiksmes noteikumus pie dalībvalstu ārējām sauszemes robežām un ar ko groza Šengenas Konvencijas noteikumus;
- Komisijas ieteikumu "C (2006) 5186 galīgais variants" (2006. gada 6. novembris), ar ko izveido kopēju „Praktisku robežsargu rokasgrāmatu (Šengenas rokasgrāmatu)”, ko izmantot kompetentām dalībvalstu iestādēm, pie robežas kontrolējot personas, līdz ar tā grozījumu "C (2008) 2976 galīgais variants";
- Padomes 2006. gada 4. un 5. decembra secinājumi par integrētu robežu pārvaldību (Tieslietu un iekšlietu padomes 2768. sanāksme, kas notikusi Briselē); Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 863/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido mehānismu ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību izveidei un ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 2007/2004 attiecībā uz šo mehānismu, kā arī reglamentē pieaicināto amatpersonu pienākumus un pilnvaras; Komisijas “robežu paketes” 2008. gada 13. februāra paziņojumi;
- Padomes 2008. gada 5. un 6. jūnija secinājumi par Eiropas Savienības dalībvalstu ārējo robežu pārvaldību (Tieslietu un iekšlietu Padomes 2873. sanāksme, kas notikusi Luksemburgā);

¹ Regula zaudēs spēku, līdzko sāks piemērot regulu, ar ko izveido Kopienas vīzu kodeksu, ko jau izskata Vīzu jautājumu darba grupa.

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 767/2007 (2008. gada 9. jūlijs) par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām;
- Padomes Direktīvu 2003/110/EK (2003. gada 25. novembris) par palīdzību tranzīta gadījumos, lai veiktu izraidīšanu pa gaisa ceļu;
- Padomes Lēmumu 2004/191/EK (2004. gada 23. februāris), ar ko nosaka kritērijus un praktiskus pasākumus finanšu traucējumu kompensācijai, kas rodas, piemērojot Direktīvu 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu pilsoņu izraidīšanu;
- Padomes Lēmumu (2004. gada 29. aprīlis) par kopēju lidojumu organizēšanu ar mērķi no divu vai vairāku dalībvalstu teritorijas izraidīt trešo valstu piederīgos, uz kuriem attiecas izraidīšanas pasākumi;
- 20 pamatnostādnes par piespiedu atpakaļsūtīšanu, ko 2005. gada 4. maijā pieņēmusi Eiropas Padomes ministru komiteja;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (pieņemtu, bet nepublicētu) par vienotiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo repatriāciju, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.

Katalogs ir iecerēts, lai dotu ieteikumus un izceltu labāko praksi, kā īstenot iepriekš minētos noteikumus un citus dokumentus, dodot piemērus, lai palīdzētu gan Šengenas dalībvalstīm un valstīm, kas gatavojas pievienoties Šengenas sistēmai, pareizi piemērot Šengenas *acquis*.

Katalogā arī ir ņemta vērā labākā prakse, kas ir definēta Šengenas valstu Izvērtējuma komitejas pārskata ziņojumā par to, kā dalībvalstis ir gatavas ievērot Šengenas *acquis*.

Katalogā ir divas galvenās daļas, viena par ārējo robežu kontroli, un otra par atpakaļsūtīšanu un atpakaļuzņemšanu. Vispārējiem jautājumiem veltītā iedaļā ir aprakstītas galvenās koncepcijas, ar ko ir pamatota pašreizējā politika un notikumu attīstība Eiropas Savienības mērogos. Pēc tam ir doti vairāki ieteikumi un aprakstīta labākā prakse, kas ir sniegta tabulā, kurā ieteikumi ir kreisā pusē, un labākā prakse – labā.

Katalogā ir šādas definīcijas, kā to izmantot –

- Ieteikumi – pasākumi, kuru uzskaitījums nav pilnīgs, bet kam vajadzētu atvieglot pareiza Šengenas *acquis* piemērojuma un tā pārraudzības pamatu izveidi;
- Labākā prakse – darba metodes vai paraugpasākumi, kuru uzskaitījums nav pilnīgs, bet kas ir jāuzskata par optimālāko Šengenas *acquis* piemērojumu, saprotot, ka ikkatrā konkrētā Šengenas valstu sadarbības daļā ir iespējama vairāk nekā viena labākā prakse.

Tieslietu un iekšlietu padome 2006. gada 4. un 5. decembra sanāksmē definēja integrētas robežu pārvaldības (*Integrated Border Management – IBM*) mērogus. Integrētas robežu pārvaldības koncepcija ir fundamentāls dalībvalstu robežu pārvaldības stūrakmens. To paturot prātā, kataloga 1.daļā ieteikumi un labākās prakses ir sadalītas pa punktiem un apakšpunktiem, skaidrojot integrētu robežu pārvaldību.

Risināt nelegālas trešo valstu pilsoņu imigrācijas problēmu ir bijis viens no galveniem vienotas politikas mērķiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Viens no galveniem paņēmieniem, kā risināt ar minēto parādību saistītos jautājumus, ir izstrādāt efektīvu atpakaļsūtīšanas politiku, pie kā pieder atpakaļuzņemšanas nolīgumi. Kataloga otrā daļā uzmanība galvenokārt ir pievērsta jautājumiem, kas ir saistīti ar praksē izmantojamiem atpakaļsūtīšanas mehānismiem. Tajā ir skarti procesuāli jautājumi, tehniski mehānismi un tas, kādas tiesības pirms atpakaļsūtīšanas ir garantētas trešo valstu pilsoņiem. Tajā arī ir uzsvērta citu iesaistītu darbību veicēju, ne tikai attiecīgu valstu iestāžu vieta tādas attīstītas un efektīvas atpakaļsūtīšanas sistēmas izstrādē, kura respektē cilvēktiesības. Ņemot vērā to, ka atpakaļsūtīšanas politika kļūst aizvien nozīmīgāka, ir ļoti svarīgi definēt vienotus noteikumus, ko ievērot Šengenas valstīm.

Izmantotās definīcijas ir tās pašas, kas ir ietvertas attiecīgos noteikumos.

Ieteikumi ir numurēti, lai atvieglinātu kataloga lietojumu.

Katalogs noderēs kā atsaucis instruments turpmākiem izvērtējumiem, kas notiks kandidātvalstīs, un lai pārraudzītu Šengenas *acquis* piemērojuma pareizību Šengenas dalībvalstīs.

Katalogs būtu jāatjaunina pēc vajadzības.

2. PIRMĀ DAĻA – ĀRĒJO ROBEŽU KONTROLE

A. INTEGRĒTA ROBEŽU PĀRVALDĪBA (*INTEGRATED BORDER MANAGEMENT – IBM*)

1. Integrētas robežu pārvaldības koncepcija

Vispārējs Eiropas Savienības robežu pārvaldības modelis ir svarīgs instruments, ar ko sargāt dalībvalstu iekšējo drošību un – it īpaši – novērst un atklāt nelegālu imigrāciju un ar to saistītus noziegumus, kā arī citus pārrobežu noziegumus.

Briselē 2006. gada 4. un 5. decembrī notikušā Tieslietu un iekšlietu padomes 2768. sanāksmē Padome izdarīja šādus secinājumus –

Integrētas robežu pārvaldes koncepcija ietver šādus aspektus –

- robežkontroli (pārbaudes un novērošanu), kā definēts Šengenas Robežu kodeksā, ietverot attiecīgu apdraudējumu analīzi un noziegumu izmeklēšanu,
- pārrobežu noziegumu atklāšanu un izmeklēšanu, visām kompetentām tiesībaizsardzības iestādēm saskaņoti rīkojoties,
- četrpakāpju piekļuves kontroles modeli (trešās valstīs veiktus pasākumus, sadarbību ar kaimiņvalstīm, robežkontroli un kontroles pasākumus brīvas pārvietošanās zonā, arī atpakaļsūtīšanu),
- aģentūru (robežsargu, muitas, policijas, valsts drošības iestāžu un citu attiecīgu iestāžu) savstarpēju sadarbību robežu pārvaldības jomā, kā arī starptautisku sadarbību
- dalībvalstu, iestāžu un citu Eiropas Kopienas un Eiropas Savienības struktūru veikto darbību koordināciju un saskaņotību.

Minēto aspektu saskaņa un tas, kā tos izmanto Šengenas valstīs, ir svarīgi, lai integrētas robežu pārvaldības koncepcija gūtu panākumus.

2. Svarīgākie integrētas robežu pārvaldības elementi

Robežkontrole notiek ne tikai to Šengenas dalībvalstu interesēs, pie kuru ārējām robežām to veic; tā notiek visu to dalībvalstu interesēs, kuras ir atceļušas vai atceļ robežkontroli pie iekšējām robežām. Tālab, īstenojot robežu pārvaldību, būtu jāatceras, ka dalībvalstis ārējās robežas kontrolē pašas savās interesēs, bet arī – tajā pašā laikā – citu Šengenas dalībvalstu interesēs (solidaritātes princips). Robežu kontrolei visu laiku būtu jābūt efektīvi nodrošinātai, un kontrolei būtu jāaptver visas nelegālas parādības, arī tādas, kas neietekmē vietēju drošību.

Tādā nozīmē, ka ārējo robežu kontrolei katrā atbildīgā dalībvalstī būtu jāpievērš pietiekama uzmanība. Lai nerastos konsekvents resursu trūkums teritorijās, kur vietējas drošības prasības ir pretrunā Šengenas teritorijas drošībai kopumā, robežu kontrolei, pie kā pieder apdraudējumu analīze un noziegumu izmeklēšana, būtu jāpaliek par atbildīgo operatīvo vienību galveno funkciju.

Robežu pārvaldība ir uzdevums, kas prasa lielu profesionālismu. Visās dalībvalstīs būtu jābūt vienai galvenai atbildīgai iestādei (ne militārai), kas īsteno integrētas robežu pārvaldības koncepciju, it īpaši un obligāti saistībā ar robežu kontroli, novēršot pār ārējām robežām notiekošu nelegālu imigrāciju un apkarojot nelegālu imigrāciju dalībvalsts teritorijas iekšienē. Būtu jābūt centralizētai pavēlniecībai, kontrolei, pārraudzībai un instrukcijām – it īpaši robežu kontrolei, apdraudējumu analīzei un kriminālizmeklēšanai, kā arī aģentūru savstarpējai un starptautiskai sadarbībai nelegālas imigrācijas novēršanā un apkarošanā.

Atbildīgai iestādei, kas parasti ir robežsardze vai robežu policija, būtu jābūt centralizētai un skaidri strukturētai. Būtu jābūt tiešai komandķēdei, kas centrālā, reģionu un vietējā mērogā saista atbildīgās iestādes vienības, nodrošinot vienotu pieeju robežu kontrolei, vienotu plānošanu un praktisku mācību sistēmu un plašu un ātru datu plūsmu visos organizācijas līmeņos.

Galveno robežu pārvaldības juridisko pamatu dod minētie Kopienas tiesību akti. Joprojām tomēr ir vajadzīgi attiecīgu valstu līmenī pieņemti papildu tiesību akti, *inter alia*, robežsardzes likumi, ārvalstnieku un imigrāciju likumi, kā arī datu aizsardzības likumi, lai spētu pilnībā īstenot integrētas robežu pārvaldības koncepciju. Vajadzētu arī juridisku pamatu, kas ļautu aģentūrām izvērst gludu un efektīvu savstarpēju sadarbību, kā arī starptautisku sadarbību un informācijas apmaiņu. Būtu jābūt noslēgtiem nolīgumiem, piemēram, robežu nolīgumiem, vietējas robežu satiksmes un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar kaimiņos esošām trešām valstīm un izcelsmes valstīm. Turklāt nelegālai robežu šķērsošanai būtu jābūt sodāmai ar likumu un naudassodiem, turklāt nelegālu imigrantu pārvadātājiem būtu jāuzliek pienākums transportēt viņus atpakaļ.

Attiecīgu valstu robežu pārvaldes stratēģijās būtu skaidri jādeleģē uzdevumi, piemēram, izvērtējumi jāizstrādā tā, lai valstu, reģionu un vietējā mērogā dotu pamatnostādnes attīstībai un plānošanai attiecīgās vienībās. Stratēģijā būtu jāietver darba vides, apdraudējumu un draudu izvērtējumi, vajadzīgo resursu analīzes, kā arī darbības un attīstības plāni.

Personām, kas veic robežsargu pienākumus, būtu jābūt īpaši sagatavotiem profesionāļiem. Personām ar mazāku pieredzi var uzticēt vienīgi ar palīgdarbiem saistītus pienākumus – uz laiku palīdzēt profesionāļiem. Nav pieļaujami izņēmumi attiecībā uz pienākumiem, kas prasa jebkādu personas datu lietojumu, konfidencialu reģistru izmantojumu vai tādu lēmumu pieņemšanu, kuri paredz ierobežot cilvēku fizisko integritāti vai brīvību.

Apdraudējumu analīze un robežu pārvaldība ir jāpamato ar sistemātiski iegūtiem izlūkdatiem. Robežu pārvaldības sistēmām būtu jāspēj vākt izlūkdatumus, tos analizēt, un, visbeidzot, uz vietas likt lietā iegūtos rezultātus. Robežu kontrolē Pilnīgas apdraudējumu analīzes modelis visos līmeņos apvieno izlūkdatumus, apdraudējumu analīzi un robežu pārvaldību. Stratēģiska izlūkošana ir visas informācijas organizēšana un priekšstata izveide par stratēģisko stāvokli – tā aptver parādības, kas izraisa ieinteresētību, un faktorus, kuri tās izraisa. Tādā izlūkošanā iegūst statistiku, tendences un raksturojumus no kvantitātes viedokļa. Stratēģiskā apdraudējumu analīzē tiek analizēta stratēģiski svarīga informācija. Tajā iegūst norādes uz potenciālām pārmaiņām un nāk klajā ar politikas aspektiem. Analītiķiem ir jābūt pilnībā informētiem par fundamentālām paradigmām, interesēm, draudiem un apdraudējumiem. Stratēģiska vadība nozīmē vadīt organizāciju, liekot lietā stratēģiski svarīgus mērķus (īstermiņa stratēģiska vadība) un veicot pārmaiņas (ilgtermiņa stratēģiska vadība).

Operatīvi izlūkdati saista operatīvi uz vietas iegūtu informāciju ar stratēģisku informāciju (informāciju ievada un izvada abos virzienos) “operatīvi nozīmīgā” kontekstā. Operatīvu apdraudējumu analīžu uzdevums ir no kvantitātes un kvalitātes viedokļa analizēt darbības vidi, aktīvus objektus un pašu darbības rezultātus. Mērķis ir iegūt pareizu informāciju par esošo stāvokli. Tāda informācija būtu jālieto, lai atvieglinātu resursu optimālu novirzīšanu. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš vājām vietām, t.i., tām, kur sistēma nedarbojas. Operatīva vadība nozīmē organizēt resursus un prasības uzticēto uzdevumu, budžeta, aktīvu un jurisdikcijas robežās. Tāda funkcija ir saistīta ar organizatoriskām vienībām, kam ir skaidri noteikta atbildības joma, piemēram, reģionu jurisdikcija. Operatīvu apdraudējumu analīze dod arī taktiska līmeņa apdraudējumu parametrus un profilus.

Taktiska (uz vietas notiekoša) izlūkošana saista operatīvos darbiniekus, kas veic ikdienas darbu, ar informācijas sistēmu. Tas nozīmē, ka datu plūsma (ievades un izvades dati) notiek abos virzienos. Praksē izmantojamā līmenī tas nozīmē izvērtēt pārbaudāmās personas, transportlīdzekļus, kuģus vai lidaparātus. Izvērtējumus veic atkarībā no tā, kāds taktisks stāvoklis ir konkrētā laikā. Tādējādi minētās metodes var dēvēt par taktisku apdraudējumu analīzi.

Lai atklātu pārrobežu noziegumus, papildu uzsvars būtu jāliek uz aizdomās turamu indivīdu un aizdomīgu priekšmetu pārbaudes procedūrām. Personālam būtu jābūt zināšanām par apdraudējumu parametriem, apdraudējumu profiliem un raksturīgākiem *modus operandi* pārrobežu noziegumos. Personālam būtu arī jāzina, kā sauc īpašus novērošanas un pārbaužu objektus.

Katram gadījumam konkrēti pielāgota apdraudējumu analīze saista konkrētas parādības vai lietas. Katram gadījumam konkrēti pielāgota apdraudējumu analīze ir tūlītēja reakcija uz konkrētām lietām, ko atklāj pie robežas. Galvenais mērķis ir informēt citas struktūras par apdraudējumu parametriem.

Stāvokļa izpratnes pasākumi liecina par to, ciktāl iestādes spēj konstatēt pārvietošanos pāri robežai un kā atrod pamatotus iemeslus kontroles pasākumiem. Reālos apstākļos stāvokļa izpratne rāda, kā pilnvarotas personas definē pārmaiņas laikā un telpā no triju funkciju viedokļa – laicīgi konstatēt pārvietošanos, kas varētu būt mēģinājumi nelegāli šķērsot robežu, identificēt konstatētos mērķus un analizēt agrākos identifikācijas gadījumus.

Lai varētu efektīvi vadīt robežkontroli un īstenot integrētu robežu pārvaldību, stāvokļa izvērtējumam visu laiku ir jābūt uzmanības centrā. Tādējādi robežu pārvaldības sistēmai būtu jābūt pielāgotai konkrētiem apstākļiem visā robežu garumā. Izvērtējumam jānotiek pastāvīgi, izmantojot drošus un ticamus datus, un tajos var dalīties ar citām Šengenas valstīm. Lai gūtu pareizu izpratni par stāvokli, izveidotu un uzturētu pilnīgu ieskatu par patieso stāvokli, organizācijā, kas atbild par robežu pārvaldību, apdraudējumu analīzei visos līmeņos būtu jābūt centralizētai un skaidri strukturētai.

Reakcijas spējas pie robežām (gaisa, jūras un sauszemes robežām) mērī, nosakot, cik ilgs laiks paiet, lai reaģētu uz mēģinājumiem veikt nelegālas darbības pie robežas, un arī to, cik ilgs laiks un kādi līdzekļi ir vajadzīgi, lai pareizi reaģētu neparastos apstākļos. Robežu pārvaldībai būtu jābūt tādai reakcijas spējai, kas būtu vajadzīga, un atvēlētie resursi būtu attiecīgi jāpielāgo – rezervēm, personālam un iekārtām ir jāspēj reaģēt uz pārmaiņām pie robežas un robežšķērsošanas punktos. Būtu jābūt izstrādātiem plāniem, kā risināt jautājumus, kas ir saistīti pēkšņu, plašu nelegālu imigrāciju.

Visiem priekšniekiem un vadītājiem, kas darbojas uz vietas, un personām, kas izvērtē robežu pārvaldību, būtu jāspēj izanalizēt stāvokļa izpratnes un reakcijas spēju līmeni.

2.1. Robežkontrole (pārbaudes un novērošana), kā definēts Šengenas Robežu kodeksā, ietverot attiecīgu apdraudējumu analīzi un noziegumu izmeklēšanu

Galvenā vispārējās robežu pārvaldības stratēģijas joma ir funkcionējoša robežu pārvaldība, pie kā pieder pārbaudes pie robežas un robežu novērošana, pamatojoties uz apdraudējumu analīzi.

Robežkontrole ir būtiski svarīgs elements, lai apkarotu nelikumīgu imigrāciju un cilvēku tirdzniecību, un novērstu draudus dalībvalstu iekšējai drošībai, valstu politikai, sabiedrības veselības aizsardzībai un starptautiskām attiecībām. Tā ir daudzdisciplīnu tiesībaizsardzības darbība, kas dalībvalstīs rada kopīgu ieinteresētību.

Robežkontroli īsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodeksu). Robežsargiem, veicot pienākumus, vajadzētu ievērot ieteikumus un instrukcijas, kas ir dotas Komisijas Praksē izmantojamā robežsargu rokasgrāmatā (Šengenas Rokasgrāmatā).

Būtisks robežu pārvaldības elements ir regulāras visu to cilvēku pārbaudes, kuri šķērso ārējās robežas, un efektīva robežu novērošana starp robežšķērsošanas punktiem. Tātad būtu jāveic visi pareizie pasākumi, lai sargātu iekšējo drošību un novērstu nelegālu imigrāciju.

Robežu kontroles resursiem būtu jābūt pielāgotiem saskaņā ar pasažieru plūsmas kvantitāti un profilu, draudu izvērtējumiem un apdraudējumu analīzi. No infrastruktūras viedokļa – ir jābūt attiecīgām telpām, lai veiktu robežu pārbaudes un novērošanu. Ir vajadzīgi pietiekami cilvēkresursi. Precīzas prasības robežu kontrolei ir atkarīgas no vairākiem faktoriem, it īpaši – no nelegālas imigrācijas spiediena, ģeogrāfiskā stāvokļa, pasažieru profila un pārrobežu satiksmes blīvuma. Būtu jābūt ievērotām īpašām prasībām triju dažādu tipu robežām (gaisa, jūras un sauszemes robežai), pie kā pieder arī vietēja robežu satiksme.

Dalībvalstīm būtu jābūt gan spējām, gan plāniem uz laiku pastiprināt robežu kontroli. Visos līmeņos būtu jābūt skaidram priekšstatam par iespējamajiem draudiem un plāniem, kā celt kontroles līmeni. Būtu jābūt tāda līmeņa robežu kontroles pastiprināšanai, kas ir piemērota draudu atvairīšanai un veicamiem pasākumiem.

Sauszemes robežas novēro, izmantojot ar tehniskiem un elektroniskiem līdzekļiem apgādātas stacionāras un mobilas vienības, veicot pārraudzību un patrulējot tādās vietās, kas ir zināmas kā īpaši svarīgas. Robežu novērošanai būtu jāpamatojas uz attiecīgu apdraudējumu analīzes sistēmu. Iekārtām un līdzekļiem būtu jābūt piemērotiem stāvoklim pie robežas.

Robežsargiem, kas veic tādus uzdevumus, ir jābūt profesionāliem un īpaši sagatavotiem. Turklāt ir vajadzīga skaidra praktisku mācību (gan elementāru mācību, gan papildu mācību) koncepcija, kurā būtu aptvertas operatīvas iemaņas, zināšanas par tiesību aktiem, valodu prasme, utt..

2.2. Pārrobežu noziegumu atklāšana un izmeklēšana, visām kompetentām tiesībaizsardzības iestādēm saskaņoti rīkojoties

Veicot pienākumus, robežsargi sastopas ar noziegumiem, kas ir saistīti ar robežpārkāpumiem, *inter alia*, ar cilvēku, preču, narkotiku un ieroču, viltotu un falsificētu ceļojuma dokumentu, zagta īpašuma, zagta transportlīdzekļu tirdzniecību un nelegālu vešanu pāri robežām, utt.. Lai vairotu dalībvalstu iekšējo drošību un stiprinātu spējas atklāt nelegālas darbības, robežu pārvaldības iestādei būtu jāuztic uzdevums izmeklēt minēto tipu noziegumus. Dalība tādā izmeklēšanā vairo robežsardzes zināšanas par *modus operandi*, nelegāliem imigrācijas maršrutiem, un atvieglo sastādīt apdraudējumu parametrus un profilus.

Īpašiem robežu pārvaldības iestādes uzdevumiem būtu jābūt – izmeklēt ar nelegālu robežšķērsošanu, viltotiem ceļojuma dokumentiem un cilvēku kontrabandu un tirdzniecību saistītus jautājumus. Izmeklējot pārrobežu noziegumus, savstarpējai aģentūru sadarbībai būtu jābūt ļoti ciešai. Šajā jomā var sadarboties, piemēram, daloties izlūkdatos un veidojot kopīgas izmeklētāju grupas, vienotas datu bāzes un atvieglinot informācijas apmaiņu.

2.3. Četrpakāpju piekļuves kontroles modelis (trešās valstīs veikti pasākumi, sadarbība ar kaimiņvalstīm, robežkontrole un kontroles pasākumi brīvas pārvietošanās zonā, arī atpakaļsūtīšana)

Četrpakāpju piekļuves kontroles modelis ir galvenais integrētas robežu pārvaldības elements. Vienkārši sakot, tāds modelis prasa dažādos līmeņos īstenot papildu pasākumu kompleksu.

Pirmā līmeņa pasākumus veic trešās valstīs, it īpaši izcelsmes un tranzīta valstīs. Pie tādiem pasākumiem pieder konsultācijas un praktiskas mācības, ko par vīzu izdošanas procesu konsulāriem ierēdņiem konsulāros dienestos sniedz koordinatori un dokumentu eksperti un pārvadātāju uzņēmumu personālam trešās izcelsmes vai tranzīta valstīs, kurās rodas nelegālas imigrācijas radīti apdraudējumi.

Otrā pakāpe ir sadarbība ar kaimiņvalstīm. Ar kaimiņvalstīm noslēgti nolīgumi par sadarbību robežu pārvaldības jomā ir efektīvi instrumenti, kā celt robežu drošību. Sadarbība būtu jāīsteno, izveidojot izmantojamus darba mehānismus, piemēram, informācijas apmaiņu, attiecīgus saziņas kanālus, centralizētus, reģionu un vietējus kontaktpunktus, ārkārtas procedūras, lai starpgadījumus risinātu objektīvi, neradot politiskus konfliktus, utt.. Reģionu sadarbības struktūras abās ārējo robežu puses būtu jāizveido arī jūru teritorijām. Tādām ierosmēm vajadzētu tuvināt visas reģiona valstis.

Robežu kontrole kā modeļa trešā pakāpe, garantē regulāras visu cilvēku robežpārbaudes, kuri ieceļo Šengenas telpā vai izceļo no tās. Tā arī nodrošina pietiekamu līmeni, lai atklātu nelegālu robežu šķērsošanu teritorijās starp robežšķērsošanas punktiem vai jūrās, izmantojot viltotus dokumentus vai slēpjoties transportlīdzekļos. Robežkontrole pieder pie noziegumu novēršanas attiecīgā valstī, jo ar to konstatē un atklāj cilvēku kontrabandu, īpašuma zādzības un citus pārrobežu un ar robežšķērsošanu saistītus noziegumus, kā arī palīdz atklāt smagus noziegumus.

Ceturtā pakāpē veic kontroles pasākumus brīvas pārvietošanās zonā, arī atpakaļsūtīšanu. Tādi pasākumi novērš nelegālu imigrāciju un pārrobežu noziegumus Šengenas valstu teritorijās, izmantojot izvērstus meklējumus, pārbaudes un novērošanu pasākumus, pamatojoties uz attiecīgu valstu informāciju un saskaņā ar attiecīgu valstu tiesībām. Nelegālus imigrantus, ko atrod Šengenas valstu teritorijā, iestādes ņem savā pārziņā. Nelegāli imigranti būtu jāreģistrē un, ja nav pamatojumu ļaut viņiem uzturēties attiecīgā valstī, un ja, pamatojoties uz nepārvaramiem humāniem iemesliem vai starptautiskām tiesībām, nav nekādu šķēršļu viņus repatriēt uz izcelsmes valsti, tas būtu jādara. Dalībvalstīm līdz ar citām attiecīgām iestādēm būtu jādefinē to teritorijā veicamu obligātu kontroles pasākumu standarti vietām, par ko ir zināms, ka tās ir būtiski svarīgas trešo valstu pilsoņiem, kuri attiecīgā valstī uzturas nelegāli, pārrobežu kontrabandas maršruti, utt..

2.4. Aģentūru savstarpēja sadarbība robežu pārvaldības jomā (robežsargi, muita, policija, valstu drošības iestādes un citas attiecīgas iestādes), kā arī starptautiska sadarbība

Aģentūru savstarpēja sadarbība ir vajadzīga visos līmeņos (valstu, reģionu un vietējā līmenī) visām iestādēm, kas ir kompetentas novērst un apkarot nelegālu imigrāciju un pārrobežu noziegumus. Nedrīkstētu rasties nekādas šaubas par to, kura iestāde ir kompetenta katrā konkrētā situācijā.

Savstarpējas aģentūru sadarbības politika būtu jādefinē robežu pārvaldībā un pārrobežu noziegumu novēršanā iesaistītu aģentūru vadītāju sanāksmēs. Aģentūru savstarpējas sadarbības plānošana var notikt visos līmeņos (valstu, reģionu un vietējā līmenī). Sadarbība būtu jāplāno, pamatojoties uz vienotu stāvokļa izpratni (uz vienotu apdraudējumu un draudu analīzi). Īpaši svarīga ir kompetentu iestāžu savstarpēja informācijas un izlūkdatu apmaiņa, pie kā pieder mehānisms, kā risināt iespējamus iestāžu savstarpējus strīdus par kompetenci. Turklāt sadarbībai būtu jāaptver operatīvi jautājumi, piemēram, par saderīgu saziņas iekārtu lietojumu, kā organizēt kopīgas operācijas un piedalīties kopīgās praktiskās mācībās un treniņos.

Dalībvalstu savstarpējai sadarbībai būtu jāaptver vismaz visas kaimiņu dalībvalstis. Dalībvalstu sadarbība *FRONTEX* sistēmā arī ir būtiska. Individuālas dalībvalstis piedalās *FRONTEX* saskaņotā sadarbībā, lai atbalstītu citas dalībvalstis, kas sastopas ar nelegālas imigrācijas spiedienu, attīstītu labāku robežu pārvaldības praksi un, to darot, celtu personāla profesionālismu.

Dalībvalstis, kas sastopas ar aizvien lielāku imigrācijas spiedienu, varētu lūgt, lai *FRONTEX* sāktu vai nu kādu kopīgu operāciju, vai dislocētu ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību (*RABIT – Rapid Border Intervention Teams*) vietās, kur imigrācijas spiediens ir pats lielākais. Būtu jāizvērs spējas uzņemt tādas komandas un sūtīt robežsargus uz tādām komandām citās valstīs. Būtu jāpieņem attiecīgi valstu tiesību akti, lai vajadzības gadījumā varētu paredzēt tādas procedūras.

Ar *FRONTEX* ierosmi, ko dēvē par Eiropas patruļu tīklu (*EPN – European Patrol Network*), ir iecerēts atvieglināt dalībvalstu savstarpēju sadarbību. Tas nozīmē, ka kaimiņu dalībvalstis sadarbojas jūru novērošanā, kopīgi plānojot jūru teritoriju patruļas. Minētai koncepcijai turklāt varētu būt pievienota vērtība visās dalībvalstīs, kam ir jūras robežas.

Starptautisku sadarbību integrētas robežu pārvaldības jomā var iedalīt daudzpusējā, divpusējā, reģionu un vietējā sadarbībā. Sadarbībā ar trešām valstīm būtu jāaptver visas kaimiņvalstis, kā arī galvenās nelegālas imigrācijas izcelsmes un tranzīta valstis, no kurām migranti izceļo uz attiecīgām dalībvalstīm. Runājot par sadarbību ar blakus esošām valstīm, ir atzīts, ka tranzīta valstīm aktīvi jāpalīdz nodrošināt savu robežu apsardzību un jāveic pasākumi, kas nav īpaši saistīti ar robežām, piem., konsekventi jāpraktizē repatriācijas.

2.5. Dalībvalstu, iestāžu un citu Eiropas Kopienas un Eiropas Savienības struktūru veikto darbību koordinācija un saskaņotība

Attiecīgas Padomes darba grupas, *inter alia* robežu, "Šengenas izvērtējuma", *CIREFI*, migrācijas un izraidīšanas, kā arī vīzu darba grupa un citas struktūras piemēram, *SCIFA* un *CATS*, pārrunā notikumu attīstību, jaunas ierosmes un priekšlikumus grozījumiem tiesību aktos par integrētu Eiropas Savienības robežu pārvaldību. Vienāda un vienota izpratne par robežu pārvaldību vairo pārskatāmību un dalībvalstu savstarpēju uzticību. Tālab aktīva Padomes pastāvīgo darba grupu, Komisijas pagaidu darba grupu dalība robežu pārvaldības sistēmas attīstībā, kā arī *FRONTEX* ierosmes dalībvalstu robežu pārvaldībā dod pievienotu vērtību.

Dalībvalstīm robežu pārvaldībā vajadzētu lietot kopējos instrumentus, piemēram, Šengenas praktisku mācību un robežpārbaužu rokasgrāmatu, *CIRAM* modeli, kā izstrādāt apdraudējumu analīzes, mācību plānošanā – vienotu galveno mācību plānu (*Common Core Curriculum*) un vienotu vidējā līmeņa mācību plānu.

Šengenas izvērtējumu sistēma ir būtisks elements, kā nodrošināt pareizu Šengenas *acquis* piemērojumu, attiecīgi īstenojot integrētu robežu pārvaldību un vairojot valstu robežu pārvaldības pārskatāmību. Dalība izvērtējumu braucienos daļēji stiprina dalībvalstu zināšanas par to, kā attīstīt labāko praksi robežu pārvaldībā. Izvērtējumu braucienos katras Šengenas dalībvalsts vai kandidātvalsts integrētas robežu pārvaldības sistēma būtu jāinspicē visā pilnībā, aptverot attiecīgas valsts robežkontroles komandēšanas vai koordinācijas struktūru, dažādo robežu tipus un citas svarīgas vienības, pie kā pieder apdraudējumu analīzes vienības un attiecīgu valstu koordinācijas centri.

3. Robežu pārvaldības attīstība Eiropas Savienības mērogos

Īstenojot Eiropas Savienības integrētas robežu pārvaldības koncepciju un attīstot robežu pārvaldību dalībvalstīs un Šengenas kandidātvalstīs, būtu jāparedz turpmākā notikumu attīstība ES robežu pārvaldībā.

Eiropas Komisija 2008. gada 13. februārī nāca klajā ar trim paziņojumiem, ko dēvē par robežu paketi – 1) pārskata ziņojumu par *FRONTEx* aģentūras izvērtējumu un turpmāko attīstību, 2) pārskata ziņojumu par Eiropas Savienības robežu novērošanas sistēmu (*EUROSUR*) un 3) par turpmākiem pārbaudījumiem ES ārējo robežu pārvaldībā. Ir veikti pasākumi, lai īstenotu lielāko daļu minētajos paziņojumos ietverto priekšlikumu. Minētiem panākumiem - kas ir gūti ES mērogos - būtu jāatspoguļojas dalībvalstu, kā arī kandidātvalstu robežu pārvaldības attīstībā.

B. SĪKĀKI IETEIKUMI UN LABĀKĀ PRAKSE

IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
1. Stratēģija un organizatoriskā struktūra	
1. Vienkāršota un funkcionāla ministriju kompetence robežu pārvaldības jomā.	
2. Centralizēta resursu piešķiršana, pārraudzība un instrukcijas robežu kontrolei tieslietu un iekšlietu jomā kompetentas ministrijas paspārnē.	
3. Skaidra un efektīva integrētas robežu pārvaldības (IBM) koncepcijas koordinācija un īstenošana attiecīgu valstu, reģionu un vietējā mērogā.	Skaidri definēts integrētas robežu pārvaldības budžets visos līmeņos iesaistītām iestādēm.
4. Centralizēta un skaidri strukturēta, atbildīga valsts iestāde, kurā tieša komandķēde saista robežsardzes vienības reģionu un vietējā mērogā, nodrošinot vienotu pieeju robežu kontrolei, vienotu plānošana sistēmu un plašu un ātru datu plūsmu visos organizācijas līmeņos.	Viena iestāde aptver visus integrētas robežu pārvaldības aspektus. Kompetenta valsts iestāde ir īpaši robežsardzes vai robežu policijas spēki (kas nav militāri spēki).
5. Robežu kontrolei vietējos mērogos būtu jāveic tikai īpašām robežsardzes vienībām.	
6. Attiecīgu valstu daudzgadu stratēģijām ir jābūt par pamatu robežu pārvaldības attīstībai.	Stratēģija ir pieejama atbildīgiem visu līmeņu robežsargiem. Stratēģijas saturs ir personālam zināms. Stratēģija dod pamatu un pamatnostādnes plānošanai.
7. Centralizēta attiecīgu valstu robežu pārvaldības plānošana, kas dod pamatnostādnes un prasību uzskaitījumu reģionu līmenī. Reģionu līmenī plāns vai darba programma dod pamatnostādnes un uzskaita vietēja mēroga prasības.	Valstu un reģionu mērogos – – daudzgadu adaptīva plānošana, – gadskārtēja darba programma, – Gadskārtēji darbības un resursu izmantojuma plāni (ierobežoti izplatāmi vai slepeni), – gadskārtējs praktisku mācību plāns. Vietējā mērogā – – gadskārtēja darba programma, – Gadskārtēji/mēnešu darbības un resursu izlietojuma plāni (ierobežoti izplatāmi vai slepeni). – gadskārtējs praktisku mācību plāns.

8. Saskaņoti attiecīgu valstu tiesību akti un nolīgumi, kas ļauj efektīvi īstenot integrētas robežu pārvaldības koncepciju, piem., – robežu likums un/vai robežsardzes likums, – ārvalstnieku vai imigrācijas likums, – datu aizsardzības likums, – aģentūru savstarpējas sadarbības likums/noteikumi, – likumi, kā sodīt par nelegālu robežu šķērsošanu un nelegālas imigrācijas veicināšanu, – likumi par pārvadātāju pienākumiem; piem., par naudassodu uzlikšanu nelegālu imigrantu pārvadātājiem un pienākumu organizēt viņu atpakaļsūtīšanas transportu un pienākumu segt viņu uzturēšanās izmaksas, līdz pienāk atpakaļsūtīšanas transports, – robežlīgumi ar kaimiņvalstīm, – atpakaļuzņemšanas nolīgumi ar trešām kaimiņvalstīm un tranzīta un izcelsmes valstīm, – vietējas robežu satiksmes nolīgumi ar trešām kaimiņvalstīm.	
9. Paredzēti pasākumi, kas ir vajadzīgi pareizai ES tiesību aktu piemērošanai.	Attiecīgu valstu papildu juridiski un administratīvi akti, lai pilnībā izmantotu Kopienas instrumentus saistībā ar citu valstu robežsargu, ātras reaģēšanas robežapsardzes komandu un iekārtu uzņemšanu un dislokāciju, <i>FRONTEX</i> saskaņotās operācijās. Attiecīgu valstu noteikumi ekspertu sūtīšanai darbā uz <i>FRONTEX</i>.
10. Starptautiski juridiski instrumenti, kas ir nozīmīgi robežu pārvaldībā, būtu jāņem vērā robežkontrolēs.	
11. Dažādu struktūru un aģentūru sadarbībai un pienākumu koordinācijai būtu jābūt normētai tiesību aktos un sadarbības nolīgumos (piem., saprašanās memorandos).	Vienota savstarpēja aģentūru stratēģija, lai novērstu pārrobežu noziegumus un nelegālu imigrāciju. Nolīgumi, likumi vai noteikumi visos līmeņos aptver visu aģentūru savstarpējas sadarbības spektru – – informācijas apmaiņu, – kopīgi veiktu apdraudējumu analīzi, – pieredzes apmaiņu, – sadarbību praktisku mācību jomā, – sadarbību izlūkošanas un izmeklēšanas

	jomā, – datu bāzu kopīgu lietojumu, – kopīgas operācijas, – kopīgus aģentūru kontaktpunktus.
12. Īstenot ANO Konvenciju par starptautisko organizēto noziedzību un tās protokolus par cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu pa sauszemi, ūdeni un gaisu, un šaujammieroču, to rezerves daļu un sastāvdaļu, un munīcijas tirdzniecību.	Plāni risināt ar cilvēku tirdzniecību saistītus jautājumus un identificēt cietušos sadarbībā ar citām attiecīgām iestādēm. Praktiskas mācības, mērķtiecīga apdraudējumu analīze, profilu un operatīvu instrukciju izstrāde robežsargiem, lai identificētu cilvēku tirdzniecības upurus.
13. Pareizi īstenot divpusējus nolīgumus par starptautiska līmeņa sadarbību robežu pārvaldībā.	Nolīgumi/likumi aptver visu pārrobežu sadarbības spektru – – informācijas apmaiņu, – kopīgi veiktu apdraudējumu analīzi, – pieredzes apmaiņu, – steidzamības gadījumos izmantojamas procedūras, – kopīgas darbības, – utt..
14. Stratēģiska plānošana, personāla un tehnisku resursu atvēlēšana, pamatojoties uz nemitīgu apkārtējās vides un draudu analīzi.	Izlūkošana, ko nosaka robežu pārvaldības plānošana un darbības.
15. Visu laiku atjaunināts, pilnīgs priekšstats par stāvokli attiecīgu valstu līmenī, aptverot visu informāciju, kas ir saistīta ar attiecīgu valstu robežu pārvaldību.	Priekšstats par stāvokli visos līmeņos paredz iegūt informāciju par – – satiksmi, kas šķērso robežu (gan kopumā, gan katrā robežpunktā, pilsonību, II līnijas pārbaužu skaitu un to iemesliem, iecelšanas atteikumiem, konstatētām nelegālām darbībām, <i>modus operandi</i>, rindām, utt.), – stāvokli pie jūras un sauszemes robežām (nelegālu robežšķērsošanas gadījumu skaits, tajos piekerto personu pilsonība, <i>modus operandi</i>, identificēti maršruti, utt.) – nelegāli imigranti, kas atrasti valsts teritorijā, izraidītas personas, patvēruma meklētāji, utt.) – priekšstats par stāvokli pirms robežas (robežu pārvaldība stāvoklis kaimiņvalstīs un tranzīta un izcelsmes valstīs)
16. Priekšstats par stāvokli reģionu un vietējā mērogā, cik vien iespējams neatkāpjoties no reāliem notikumiem, celt reakcijas spējas, stiprināt stāvokļa izpratni un uzlabot spējas saskaņot operatīvas darbības.	un papildināmība reģionu (vai vietējā) līmenī – – pieejamie resursi; patruļu, kuģu, lidaparātu un tehnisku līdzekļu skaits un atrašanās vieta; – maiņu vecāko vārdi un pienākumi, utt.; – mērķi jūrās; – citi svarīgi jautājumi.

17. Attiecīgu valstu līmenī izpratnei par stāvokli pie ārējās robežas būtu jābūt nepārtrauktai.	Viens attiecīgas valsts koordinācijas centrs (<i>national coordination centre – NCC</i>), kas visu laiku koordinē darbības, ko veic visas valsts iestādes, kam uzticēti ārējo robežu kontroles uzdevumi (pārraudzība, atklāšana, identifikācija, izsekošana un pārtveršana), un kas spēj dalīties informācijā ar citu dalībvalstu centriem un <i>FRONTEX</i> ;
18. Katrā dalībvalstī vajadzētu izveidot vienu centralizētu kontaktpunktu, kur citām dalībvalstīm, <i>FRONTEX</i> un citām aģentūrām un starptautiskām aģentūrām griezties ar visiem robežu pārvaldības jautājumiem.	Attiecīgas valsts koordinācijas centrs (<i>NCC</i>) atbild par – – dienas, nedēļas un <i>ad hoc</i> stāvokļa pārskata ziņojumiem, – tūlītēju faktisku informāciju par stāvokli, atvieglinot lēmumu pieņemšanu, – agriem brīdinājumiem. Visā informācijā dalās, izmantojot elektroniskas datu apstrādes un pārsūtīšanas paņēmienus.
19. Attiecīgs reģionu un vietēju komandu un koordinācijas centru skaits, lai nodrošinātu operatīvu saziņu un informācijas apsaimniekošanu.	Reģionu/vietēju komandu un kontroles centri darbojas attiecīgu reģionu/vietēju štābu pakļautībā. Jebkurā diennakts laikā nodrošināmas spējas – – pārraudzīt stāvokli, – koordinēt un veicināt sadarbības pasākumus, – steidzamos gadījumos sākt darbības, – izpratne par uzdevumu un tā īstenošanas līdzekļiem.
20. Atvēlēt rezerves, personālu un iekārtas, lai reaģētu uz starpgadījumiem un nelegālu pārvietošanos pie robežas un robežšķērsošanas punktos.	Plāni dažādiem scenārijiem visos līmeņos (mērķi, pieejamība, atrašanās vieta, kompetence, utt.), pie kā pieder iespējama ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību (<i>RABIT – Rapid Border Intervention Teams</i>) dislokācija un plāni plašas nelegālas imigrācijas gadījumiem.
21. Dalībvalstīs būtu jābūt spējīgām pastiprināt robežkontroli, pamatojoties uz apdraudējumu izvērtējumiem un analīzi.	Dažādu līmeņu plāni pastiprināt robežkontroli, pamatojoties uz iespējamiem scenārijiem.
2. Personāls un praktiskas mācības	
22. Efektīvas robežpārbaudes un novērošana prasa pietiekami lielu personālu, kas <i>inter alia</i> ir atkarīgs no apdraudējumu izvērtējumiem un analīzes.	Izanalizēt līdzīgus stāvokļus citās Šengenas dalībvalstīs, jo tie var noderēt par piemēru.
23. Atlases kritēriji jaunu personāla dalībnieku pieņemšanai darbā, pamatojoties uz rakstītiem noteikumiem. Par prasīto izglītības līmeni un fizisku piemērotību būtu jāpārlicinās, un darbā pieņemamajiem būtu jāatbilst morāles un juridiskām prasībām (sodu/tiesu/juridisku pārkāpumu reģistri, utt.).	Atlasi veic robežsardze vai tā notiek vismaz robežsardzes pārraudzībā.

24. Organizējot regulārus izvērtējumus, kuros vērtē, piemēram, apmierinātību ar darbu, tā efektivitāti, sociāliem apstākļiem un pienākumiem.	Motivācijas programma palīdz stabilitātei un lielam robežsargu profesionālismam. Vienota attiecīgu valstu izvērtējumu aptaujas veidlapa.
25. Liels profesionālisms, pamatojoties uz sekmīgi pabeigtām praktiskām mācībām.	Organizēt īpašas praktiskas mācības un attīstības programmas attiecīgos jautājumos (piemēram, policija vai robežsardzes akadēmijas sistēmā).
26. Operatīvam personālam vajadzētu būt sekmīgi beigušam praktisku mācību pamatkursu par turpmākiem uzdevumiem.	Paredzēt personāla rotāciju dažādās robežsardzes vienībās un/vai darbībās. Karjeras sākumā dēļ to uzskata par pašu svarīgāko.
27. Robežsargiem būtu jāspēj sazināties svešvalodās.	Saziņa svešvalodās saistībā ar robežsargu dienišķiem pienākumiem. Pietiekamas zināšanas par kaimiņvalstu valodām. Mudināt personālu mācīties citas valodas, kas ir vajadzīgas darbā (kaimiņvalstu valodas, izcelsmes valstu valodas un valodas, ko nosaka pasažieru struktūra).
28. Būtu jābūt izstrādātai robežsargu darba laikā notiekošai praktisku mācību programmai ar regulārām praktiskām mācībām un informatīvām nodarbībām.	E-mācību programmas, lai atsvaidzinātu zināšanas, un iesācēju kursi. Konsekventas praktiskas mācības un piemēroti dokumenti uz vietas notiekošām praktiskām mācībām. Pēc brīvdienām informatīvās nodarbībās sniegto informāciju atjaunina, un pēc ilgām starplaikiem, kas ir pavadīti, pildot citus pienākumus, rīko praktiskas mācības. Vismaz reizi gadā katram robežsargam ir jāapmeklē zināšanu atsvaidzināšanas kursi. Valodu kursi robežsargiem.
29. Organizācijai būtu jānodrošina programmas un telpās centrālā un vietējā mērogā, lai robežsargiem visā karjeras laikā piedāvātu izglītības un apgūt praktisku mācību kursus jautājumos, kas attiecas uz viņu darbu. – Praktiskas pamatiemaņu mācības saskaņā ar vienoto robežsardzes praktisko pamatiemaņu mācību programmu (<i>Common Core Curriculum on border guard training – CCC</i>).	Attīstīt jaunas praktisku mācību programmas ar pieredzējušu valstu atbalstu un <i>FRONTEX</i> atbalstu. – Praktiskas vidēja līmeņa mācības vadītājiem saskaņā ar vienoto vidēja līmeņa mācību plānu (<i>Common Mid-level Curriculum – CMC</i>). Dislocēt robežsargus īpašos praktisku mācībuursos, ko organizē <i>FRONTEX</i> vai <i>CEPOL</i> .

30. Īpaši un specializēti kursi būtu jāizstrādā – – otrās līnijas pārbaudēm, – kriminālizlūkošanai, – apdraudējumu analīzei un profilu izstrādei, – zagtu transportlīdzekļu pazīšanai, – viltotu ceļojuma dokumentu pazīšanai, – transportlīdzekļos paslēptu cilvēku atrašanai, izmantojot jaunākās iekārtas, – suņu dresētājiem, utt., – cilvēktiesībām un patvēruma meklētāju jautājumu risināšanai. 31. Vajadzības gadījumos būtu jābūt iespējām apmeklēt praktiskas mācības ar robežapsardzību saistītām darbībām, piem., meklēšanas un glābšanas darbiem.	Īpaša praktisku mācību programma robežsargu suņiem. Īpaša praktisku mācību programma helikopteru pilotiem un kuģu komandām.
32. Attiecīgas informatīvas ievadmācības jauniem robežsargiem.	Pieredzējuši robežsargi par darbaudzinātājiem.
3. Robežkontrole <i>3.1. Vispārēji jautājumi</i>	
33. Robežpārbaudes būtu jāveic saskaņā ar Šengenas valstu Robežu kodeksu (<i>Schengen Borders Code – SBC</i>) un Šengenas Rokasgrāmatu (<i>Schengen Handbook</i>).	Robežsargiem, kas veic robežpārbaudes, ir piemēroti formas tērpi, šūti no materiāliem, kas ir pielāgoti laika apstākļiem un klimata apstākļiem (ne maskēšanās krāsās), un zīmotnes vai žetoni, kas viņus identificē kā robežsargus.
34. Robežu pārbaūžu plānošanā būtu jāņem vērā izvērtējumi, kādas sekas robežkontrole rada pārrobežu noziedzībai. Izvērtējumi dod pamatu robežpārbaudēm izvirzāmām taktiskām prasībām, piemēram, izlūkdatu vākšanai un analīzei, profilu izstrādei, rūpīgu otrās līnijas pārbaūžu koeficientam, īpašu iekārtu lietojumam, utt..	Ir izstrādāti attiecīgu valstu kritēriji, kā aprēķināt noziegumu procentuālo skaitu salīdzinājumā ar iedzīvotāju kopskaitu.

35. Infrastruktūrai robežšķērsošanas punktus, <i>inter alia</i> , kabīnēm un joslām, telpām (arī tādām personām, kam atteikta ieceļošana, domātas telpas), utt., būtu jābūt piemērotām pasažieru plūsmai (no kvantitātes un kvalitātes viedokļa), ņemot vērā turpmākās notikumu attīstības prognozes.	Attīstības plāns, kurā būtu aptvertas visas katra robežšķērsošanas punkta funkcijas, iestādes un citas ieinteresētas personas.
36. Robežsardzei būtu jābūt atbildīgai par sabiedrisko kārtību un drošību robežšķērsošanas punktos.	Robežšķērsošanas punktu pārvaldības režīms un tā piemērošanas pārraudzība ir robežsardzes kompetences jomā.
37. Kontroles kabīnēm būtu jābūt pavērstām pret pasažieriem un paaugstinātām, lai vieglāk būtu izstrādāt profilus, līdz ar visām vajadzīgām iekārtām un labu apgaismojumu. Tām būtu jābūt tiešiem sakariem ar otrās līnijas biroju (arī ar situāciju centriem un maiņas vecāko birojiem).	
38. Veic pasākumus, lai pēc darba laika beigām nebūtu iespējama piekļuve pa kontroles kabīnēm.	Robežsardze kontrolē slēdzamu durvju uzstādīšanu.
39. Personas, kam atteikta ieceļošana un kas ir ievietotas īpašās telpās (kuras ir domātas tikai viņiem) būtu pastāvīgi jāuzrauga, izmantojot tehniskus līdzekļus vai personas. Tādām personām paredzētām telpām ir jāatbilst gan drošības, gan sociālām prasībām.	
40. Papildu telpas būtu jāatvēl patvēruma meklētājiem.	
41. Attiecīgs skaits robežsargu un robežpārbaucēju iekārtu būtu jādislocē, lai kontrolētu pasažieru plūsmas un reaģētu uz reālu apdraudējumu izvērtējumiem. Attiecīgais skaits <i>inter alia</i> ir atkarīgs no – – konsekvantas pasažieru plūsmas kontroles; – nakts garuma, robežas stāvokļa un apdraudējumu līmeņa; – pieejamām iekārtām; – apkārtējās vides (pandēmiju draudiem, utt.) Būtu jāpanāk, lai nepildzinātos pasažieru gaidīšana pie kontroles kabīņu joslām.	Maiņas robežšķērsošanas punktos atkarībā no robežšķērsošanas punktu lieluma ir atkarīgas no – – maiņas vecākā, – pirmās līnijas robežsargiem, – otrās līnijas robežsargiem, – noziegumu izmeklētāja, – cita specializēta personāla (dokumentu ekspertiem, brīvā dabā dislocētiem kontrolieriem, transportlīdzekļu ekspertiem, suņu dresētājiem, transporta identifikācijas speciālistiem, video novērošanas operatoriem utt.), – gan vīriešu, gan sieviešu dzimuma robežsargiem. Robežsargiem ar attiecīgām valodas prasmēm katrā maiņā.

	Maiņu savstarpējas pārklāšanās, lai dotu pietiekamu laiku informācijas nodošanai un apmaiņai ar informāciju.
42. Maiņas vecākajam būtu jāatbild par robežpārbaudes vienībai uzticēto pienākumu pārraudzību. Maiņas vecākajam, kas ir atbildīgs par veiktām darbībām un pasākumiem, ir jāzina par visu robežkontroles punktā notiekošo un robežsargu veiktām darbībām. Maiņas vecākajam vajadzētu pārraudzīt personāla fizisko un garīgo stāvokli pirms maiņas un tās laikā.	Maiņas vecākais vajadzīgos administratīvos lēmumus par robežpārbaudēm pieņem saziņā ar robežsargiem. Maiņas vecākais nodrošina, lai jebkādos apstākļos veiktu vajadzīgos pasākumus un pārbaudes. Par visiem neparastiem starpgadījumiem un/vai stāvokļiem ir jāziņo maiņas vecākajam, lai vajadzības gadījumā viņš varētu ietekmēt efektīvu robežpārbaudžu norisi un rezultātus. Visiem robežpārbaudžu pasākumiem ir jābūt tik labi sagatavotiem un pamatotiem, cik vien iespējams, lai dotu pietiekamu pamatu lēmumu pieņemšanai.
43. Līdztekus robežpārbaudžu veikšanai saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu, pirmās līnijas pārbaudžu mērķim būtu jābūt – izstrādāt pasažieru profilus un atlasīt aizdomīgas personas rūpīgām otrās līnijas pārbaudēm.	Regulāra trešo valstu pilsoņu datu meklēšana attiecīgu valstu datu bāzēs, kā arī citu attiecīgu iestāžu datu bāzēs.
44. Robežkontroles punkta pirmā ieceļošanas un izceļošanas līnijā būtu jābūt šādām iekārtām – – centrālei, lai sazinātos ar ŠIS, VIS un valstu datu bāzēm, – vajadzības gadījumā – pārnēsājamai centrālei, – dokumentu pārbaudes instrumentam, kas dod maināmu UV apgaismojumu, baltu izkliedētu gaismu un caurspīdes gaismu, – vismaz desmitkārtīgai lupai vai vienokulāra mikroskopam ar zūma objektīvu, kam maināms fokusa attālums, – atstarotājai lampai, – Šengenas valstu ieceļošanas un izceļošanas zīmogiem (tie ir definēti Šengenas Robežu kodeksā <i>SBC</i>), – Šengenas Robežu kodeksam un Šengenas Rokasgrāmatai ar pielikumiem, – visu laiku atjauninātiem apdraudējumu parametriem un apdraudējumu profiliem, – elektronisku dokumentu paraugiem un citai informācijai, kas ir vajadzīga robežpārbaudēs.	Pietiekami ātra datu pārsūtīšana, izmantojot arī pārvietojamas iekārtas. Šengenas Rokasgrāmata un tās pielikumi, kā arī attiecīgu valstu instrukcijas ir pieejamas elektroniski. Ir pieejamas papildu datu bāzes par viltotiem dokumentiem. Pirms katras maiņas sākuma atbildīgais robežsargs informē par visiem apdraudējumu parametriem un apdraudējumu profiliem.

45. Rūpīgas otrās līnijas pārbaudes mērķis ir nodrošināt attiecīgu pasažieru atklāšanu, kuri var radīt apdraudējumu – kam, piemēram, ir viltoti ceļojuma dokumenti – un aizturēt cilvēku kontrabandistus un citas personas, kas var apdraudēt dalībvalstu iekšējo drošību. (Ieceļošanas pārbaudes ir prioritāras.) 46. Robežkontroles punktā, kur ir blīva satiksme, ir jābūt otrās līnijas birojam ar šādām iekārtām – – tām pašām iekārtām, kas pirmajā līnijā, – iespējai piekļūt dokumentu pārbaudes sistēmai, lai pārbaudītu ceļojuma dokumentu autentiskumu, – video spektra salīdzinātājam (tajā ir infrasarkanās un ultravioletās gaismas avoti, filtri, baltas izkliedētas gaismas avoti, caurspīdīgas gaismas avoti, utt.), – binokulāram mikroskopam ar zūma objektīvu, kas dod vismaz četrdesmitkārtīgu palielinājumu, – “Anti-Stokes” iespaidkrāsas pārbaudes ierīci, – identifikācijas iekārtām un materiāliem (arī salīdzināšanai izmantojamiem zīmogu paraugiem), – Šengenas Robežu kodeksam un Šengenas Rokasgrāmatai ar pielikumiem, – rokasgrāmatai ar īstām un viltotām pasēm un ID dokumentiem, – piekļuvei <i>iFADO</i> un <i>FADO</i> sistēmai, – iekārtām, ar ko piekļūt un/vai lūgt piekļuvi <i>EURODAC</i>, attiecīgu valstu <i>AFIS</i>, <i>VIS</i> un attiecīgu valstu datu bāzēm. 47. Lai veiktu rūpīgas otrās līnijas pārbaudes, visos robežkontroles punktā būtu laikus jābūt pieejamām progresīvām iekārtām, ar ko pārbaudīt ceļojuma dokumentus (piem., tuvākā robežkontroles punktā).	Otrās līnijas telpas atrodas tuvu jebkuras pirmās līnijas pozīcijai, labākais – blakus iebraucēju pārbaudei. Attiecīgus otrās līnijas biroju skaits, kuros pietiek telpas, vēlams nodalīti biroji intervijām. Papildu pienākums otrai līnijai – dot atgriezenisko saiti un jaunas zināšanas (svaigāko informāciju) pirmās līnijas robežsargiem – vajadzības gadījumos regulāri un <i>ad hoc</i>. Izstrādā biļetenus par viltotiem dokumentiem praktisku mācību un apdraudējumu analīzes nolūkos attiecīgu valstu un starptautiskam lietojumam. Neredzamas personas informācijas (<i>IPI – invisible personal information</i>) deķoderis. Papildu datu bāzes viltotiem dokumentiem, utt. Attiecīgas valsts kontaktpunkts saskaņā ar Šengenas Rokasgrāmatu darbojas <i>CIRCA (Communication and Information Resource Centre Administrator)</i> saziņas sistēmā. Pirkstu nospiedumu identifikācijas iekārtas, pirkstu nospiedumu lasītājas iekārtas. Īpaši transportlīdzekļi ar iekārtām, ar ko pārbaudīt ceļojuma dokumentus un piekļūt datu bāzēm.
48. Robežsargiem būtu jānovēro pasažieru plūsmu.	Video novērošana (TV novērošanas sistēmas), ar ko izstrādāt pasažieru plūsmas profilu, piemēram, atlasīt personas otrās līnijas pārbaudēm. (Attēlu glabāšana ir iespējama saskaņā ar attiecīgu valstu datu aizsardzības likumiem.) Spoguļi uz griestiem/sienām, lai labi redzētu pasažierus, ko pārbauda pirmās līnijas kontrole.
49. Robežkontroles punktā, kur satiksme ir ļoti dzīva, pirmās līnijas pārbaudēs būtu jālieto integrēti pasu lasītāji (pārvietojami un stacionāri lasītāji). Automātiska pieslēgšanās Šengenas	Trešo valstu pilsoņu datus fiksē automātiski attiecīgas valsts datu bāzē, viņiem ieceļojot un izceļojot, ņemot vērā valsts tiesību aktus. Sistēma ir pieejama visos robežkontroles punktā.

Informācijas sistēmai un datu salīdzināšana tajā, vīzu informācijas sistēmai (kad tā sāks darboties) un attiecīgām valstu datu bāzēm, kontrolējot trešo valstu pilsoņus, kam nav dotas Kopienas tiesības brīvi pārvietoties.	Dokumentu un pirkstu nospiedumu lasītāji ar datorizētiem drošības elementiem un analīzes spējām. Automātiska robežkontroles sistēma elektroniskas pasu lasīšanas un pārbaudes operācijas apvienos ar tādu papildu elementu kā biometrijas datu izvērtēšana.
50. Tieša robežsargu saziņa ar pasažieriem robežpārbaudēs (ja vien ES pilsoņu gadījumā neizmanto automatizētu robežpārbaudes sistēmu).	Pasažierus, kas tuvojas robežpārbaudes punktam, apstādina pie kontroles kabīnes ar skaidri redzamiem marķējumiem.
51. Ieceļošanas un izceļošanas zīmogus droši glabā seifos, drošās telpās, kurām maiņu starplaikos ir ierobežota piekļuve. Būtu jābūt skaidri noteiktai atbildībai un instrukcijām, kā izdalīt un lietot zīmogus. Uz informāciju par ieceļošanas un izceļošanas zīmogu drošības kodiem būtu jāattiecas īpašam režīmam.	Katram savs, personalizēts zīmogs. Katram savs, slēdzams nodalījums seifā. Lietošanai paredzētos zīmogus izdala maiņas vecākais. Tos visus reģistrē. Robežkontroles punktos informācija par ieceļošanas un izceļošanas zīmogu drošības kodiem ir zināma tikai robežsargiem, kas veic robežpārbaudes – un tādiem būtu jābūt tikai dažiem. Informāciju par attiecīgā laika drošības kodu maiņām robežsargiem dara zināmu tikai tad, kad tādas pārmaiņas notiek. Tikai viens attiecīgas valsts robežsardzes struktūras kontaktpunkts ir norīkots informācijas apmaiņai par drošību kodiem, ko lieto visos robežšķērsošanas punktos un arī, lai dalītos informācijā citu dalībvalstu kontaktpunktiem.
52. Saskaņā ar attiecīgas valsts tiesību aktiem, lai uzlabotu stāvokļa izpratni un atvieglinātu analīzi, robežkontroles punktos būtu jābūt uzskaiti par – – pasažieru pilsonību, – vidējo gaidīšanas laiku, – konstatētiem viltotiem dokumentiem, – aizturētiem noziedzīgu nodarījumu atbalstītājiem, – svarīgāko informāciju no citām iestādēm, kas strādā robežkontroles punktā, – citiem pārkāpumiem un ar tiem saistītu informāciju, – informāciju <i>CIREFI</i> vajadzībām.	Vāc datus par otrās līnijas pārbaudes skaitu un iemesliem. Datus fiksē attiecīgas valsts datu bāzē. Robežsardzei izveido iekšēja tīkla datu bāzi.

53. Visai attiecīgai informācijai būtu jābūt pieejamai robezsargiem pienākumu pildīšanas laikā.	Vienots jaunākās informācijas izklāsts katras maiņas sākumā. Iepriekšējā maiņa un nākamā maiņa dalās informācijā.
54. Būtu jānovērš neatļauta novērošana (it īpaši datorekrānu novērošana).	Kabīņu stiklam uzlīmēt plēvi.
55. Tukšās vīzu veidlapas būtu jātur seifā. 56. Būtu jāreģistrē izdotās vīzas.	Lēmumu to izdot vīzu pieņem augstāks ierēdnis vai augstākas iestādes ierēdņi.
3.2. <i>Sauszemes robežas</i> 3.2.1. Sauszemes robežšķērsosšanas punkti uz ceļiem	
57. Pie robežas ir jābūt robežstabam ar zīmi, kas rāda, kur var ieceļot kādā dalībvalstī un Eiropas Savienībā.	
58. Radioaktivitātes sensori pie ieceļošanas joslas starp robežu un robežkontroles punktu.	Pārvietojama mērierīce vai stacionāri vārti radioaktivitātes konstatācijai.
59. Nošķirtas joslas ES, EEZ un Šveices Konfederācijas pilsoņiem un trešo valstu pilsoņiem.	Iespēja mainīt joslu apzīmējumus atkarībā no pasažieru plūsmas sastāva (elektroniskas zīmes). Fiziska ieceļošanas un izceļošanas satiksmes plūsmu nošķiršana pie sauszemes robežkontroles punktiem, kuros ir blīva satiksme.
60. Robežšķērsosšanas punktus un teritorijā tieši ap tiem būtu tehniski jāpārtrauga, un būtu jānodrošina apgaismojums robežpārbaudēm un novērošanai. Robežkontroles punktiem būtu jābūt iežogotiem (varētu pieļaut izņēmumus piem., robežkontroles punktus, pa ko notiek vietēja robežu satiksme).	Perimetru pārtrauga ar foto un videokamerām un sensoriem.
61. Šķēršļi pie joslām (gan pie ieceļošanas, gan izceļošanas joslas), kas pirmās līnijas robezsargiem ļauj kontroli veikt elektroniski.	Foto un videokameru pārraudzības sistēmai jāaptver robežkontroles punkta teritorija.
62. Attiecīgas pārbaudes, lai atklātu personas, kas slēpjas transportlīdzekļos.	Transportlīdzekļus pārbauda, pamatojoties uz atjauninātam apdraudējumu parametriem un profiliem, kā arī izlases kārtā – – pārvietojami/stacionāri rentgenaparāti

	(saskaņā ar attiecīgas valsts tiesību aktiem), – sirdspukstu detektoru, – oglekļa dioksīda detektoru, – suņi, lai atrastu personas, kas slēpjas transportlīdzekļos, – citādas modernas ierīces, – radioaktivitātes, narkotiku un citu vielu meklēšanas iekārtas, Transportlīdzekļu numura zīmju lasīšanas sistēma, kas automātiski pārbauda datus Šengenas Informācijas sistēmā un valstu datu bāzēs.
63. Pasažieru plūsmu pārraudzība un pārbaudes joslās.	Apvienotas pārbaudes veic robežsargs pie joslas un robežsargs kabīnē (it īpaši joslās, kas nav domātas ES pilsoņiem). Robežpārbaudes veic ārpus kontroles kabīnēm, ja pasažieri pārbaudes laikā paliek transportlīdzekļos. Tehniskas iekārtas organizē un uzstāda tā, lai pārbaudes varētu veikt arī ārpus kabīnēm. Īpašas patruļas izmanto, veicot pārbaudes joslās – transportlīdzekļu pārbaudes, – izstrādājot profilus, – izmantojot suņus un tehniskus līdzekļus.
64. Telpas, kur veikt rūpīgas pārbaudes transportlīdzekļos, ko nošķir no joslām.	Telpas atrodas samērā tuvu kontroles vietai.
65. Autobusu pasažieru ceļojuma dokumentu robežpārbaudes veic ar pārvietojamām ierīcēm. Robežpārbaudes punktos, kur satiksme ir blīva vai ir jāizmanto tehniskas iekārtas, autobusu pasažieru robežpārbaudes būtu jāveic autoostā vai joslās – saskaņā ar apdraudējumu analīzes rezultātiem.	Autoostā nošķir teritoriju autobusu pasažieru robežpārbaudēm.
66. Ja kādai dalībvalstij un trešai kaimiņvalstij ir izveidots kopīgs robežkontroles punkts, tajā nodrošina pilnīgu Kopienas tiesību ievērošanu (piem., par to, kādas darbības jāveic pēc brīdinājuma Šengenas Informācijas sistēmā, sargājot personas datus, uzturot drošību, patvēruma jautājumu, robežstabu izvietojuma jomā, utt.).	

Divpusējiem nolīgumiem vajadzētu dot iespēju citās ES dalībvalstīs robežsargiem (piemēram, kopīgu <i>FRONTEx</i> operāciju sistēmā) veikt robežpārbaudes robežkontroles punktos trešo valstu teritorijās. Attiecīga informācija un visa izmantojamā statistikas, faktu, analītiska vai cita informācija būtu jāvāc arī tad, ja robežkontroles punkts ir kādās trešās valsts teritorijā. Izpildvara ir konkrēti jānorāda divpusējos nolīgumos, kuros ir iesaistītas visas kompetentās iestādes. Atbildība par robežpārbaudēm saskaņā ar <i>acquis</i> pilnībā paliek dalībvalsts iestādes ziņā.	
3.2.2. Sauszemes robežšķērsošanas punkti uz dzelzceļiem	
67. Pārraudzība un fiziski pasākumi, lai neļautu personām atstāt vilcienus pirms robežpārbaudēm.	Video pārraudzība, kā arī pārraudzība, izmantojot sensoru sistēmu starp robežas līniju un robežšķērsošanas punktu sadarbībā ar dzelzceļa iestādēm/uzņēmumiem. Žogi un patruļu ceļi abpus sliežu ceļiem no robežas līnijas līdz robežkontroles punktam.
68. Sadarbība ar dzelzceļa iestādēm un pārvaldītājiem, lai saņemtu pietiekamu informāciju pārbaudīšanai un visu laiku saņemtu dzelzceļa satiksmes informāciju. 69. Sadarbība ar dzelzceļu policiju un dzelzceļu drošības dienestiem.	Parastas praktiskas mācības, piem., drošības jautājumos. Saskaņā ar attiecīgas valsts tiesību aktiem un divpusējiem nolīgumiem pasažieru sarakstus pārbauda iepriekš, lai saskaņā ar apdraudējumu parametriem un profiliem pārbaudes būtu rūpīgas. Meklēt datus Šengenas Informācijas sistēmā, vīzu informācijas sistēmā un attiecīgu valstu datu bāzēs, provizorisks pārbaudot personas, kam nav Kopienas dotu tiesību brīvi pārvietoties. Izmantot elektroniskus pasažieru sarakstus. Sadarbība ar dzelzceļa personālu un tā praktiskas mācības ceļojuma dokumentu jomā, lai atklātu viltojumus un iegūtu provizorisku informāciju.
70. Piemērotas pārbaudes, lai atklātu personas, kas mēģina izvairīties no robežkontroles.	Policijas suņi atvieglina pārbaudes.
	Robežpārbaudes braucošos vilcienos ar pārvietojamām ierīcēm un tiešsaistes piekļuvi

	vajadzīgām datu bāzēm. Pārbaudes braucošos vilcienos kopā ar kompetentām tādu kaimiņos esošu ES dalībvalstu iestādēm, kuras saskaņā ar divpusējiem nolīgumiem vēl nav Šengenas dalībvalstis.
71. Kravas vilcienu pārbaudes.	Īpašas, ar muitniekiem kopīgas komandas.
72. Vajadzīgas tehniskas iekārtas un infrastruktūra, lai palīdzētu pārbaudīt vilcienus.	Atsevišķa preču vilcienu kontroles teritorija, ko pārrauga ar novērošanas kamerām. Visus kravas vilcienus pārbauda ar stacionāriem sensoriem vilcienu braukšanas laikā.
3.2.3. Robežpārbaudes punkti vietējai robežu satiksmei	
73. Vietējai robežu satiksmei domātos robežpārbaudes punktos robežpārbaudes būtu jāveic saskaņā ar vietējas robežu satiksmes regulu.	Vietējas robežu satiksmes robežpārbaudes punktos, kur pasažieru skaits ir ļoti mazs, robežpārbaudes veic ar pārnēsājamām ierīcēm.
74. Būtu jāvar pieņemt ātri veikt otrās līnijas pārbaudes.	
75. Datu meklēšanas vajadzībām būtu jābūt pieejamai attiecīgas valsts datu bāzei ar datiem par izdotām vietējas robežu satiksmes atļaujām.	
3.2.4. Robežšķērsošanas punkti uz iekšzemes ūdensceļiem	
76. Robežpārbaudes visumā būtu jāveic tāpat kā pie jūras robežām.	
77. Robežsargiem laikus būtu jādod pieeja attiecīgai informācijai, lai veiktu robežpārbaudes.	
78. Kontrole kuģos, izmantojot pārnēsājamas ierīces, vai arī pasažieri nokāpj no kuģa, un kontrole būtu jāveic ostā.	Nošķirtas kontroles vietas un video pārraudzības sistēma, kas aptver ostas teritoriju.
79. Pasažieru plūsmu fiziska vai administratīva nošķiršana pēc blīvuma.	Robežkontroles punktos, kur plūsma ir ļoti blīva, iecelotājus un izceļotājus pasažierus nošķir ar barjerām. Drošības pasākumi - apgaismojums, žogi ap ostas teritoriju.

80. Vajadzīgas kontroles ierīces un istabas (telpas).	Tehniskas iespējas kontrolēt bīstamu vai radioaktīvu materiālu transportēšanu. Veterinārijas un augu aizsardzības pārbaudēm paredzētas vietas.
<i>3.3. Jūras robežas</i>	
81. Ostu teritorijai būtu jābūt iežogotai.	Videopārraudzības sistēma, kas aptver ostas teritoriju.
82. Pasažieru un komandu saraksti būtu jāpārbauda iepriekš, lai saskaņā ar apdraudējumu parametriem veiktu rūpīgas pārbaudes.	Datorprogramma pasažieru sarakstu pārbaudēm, izmantojot ŠIS un attiecīgas valstu datu bāzes, pievēršoties cilvēkiem, kas nav ES pilsoņi (uz ko neattiecas Kopienas tiesības brīvi pārvietoties). Sadarbība ar kuģu īpašniekiem un praktiskām kuģu personāla mācībām ceļojuma dokumentu jomā, lai atklātu viltojumus un saņemtu provizorisku informāciju.
83. Kravas kuģiem būtu iepriekš jāsaņem apkārt un pasažieru saraksti un cita attiecīga informācija (par iekāpšanu kuģī un izkāpšanu no tā) 24 stundas pirms iebraukšanas ostā. 84. Prāmjiem būtu iepriekš jāsaņem komandas un pasažieru saraksti pēc izbraukšanas no trešo valstu ostām.	
	Vajadzīgās pārvietojamās tehniskās iekārtas un tiešsaistes piekļuve vajadzīgām datu bāzēm, lai veiktu robežpārbaudes.
85. Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu un Šengenas valstu kuģu pasažieru plūsmas ir jānošķir fiziski. Mazas ostas, kur satiksmes plūsmas apjomi ļauj pasažieru plūsmas nošķirt un organizēt regulāri pārraudzītas un pavadītas plūsmas.	Robežsardzes iestādēm ir juridisks instruments, kā ietekmēt ostas pārvaldes apsaimniekotāju un likt īstenot tehniskus un fiziskus līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai ostās nošķirtu Šengenas valstu un Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu pasažieru plūsmas.
86. Vajadzīgi pasākumi, lai nodrošinātu efektīvu kravu un iekārtu drošību ostas starptautiskā teritorijā.	
87. Vajadzīgas procedūras, kas atvieglo apmeklētāju, kā arī kuģu personāla piekļuvi kuģiem.	

88. Robežsardzes, kuģu aģentu un kapteiņu savstarpēja sadarbība, lai iepriekš varētu izanalizēt apdraudējumus un veikt attiecīgus pasākumus, lai drīzāk beigtu pasažieru un apkalpju pārbaudes.	
89. Ostas administrācijai būtu robežsargiem jānodrošina viena loga platforma ar informāciju par visu kuģu iebraukšanu, izbraukšanu un uzturēšanos ostā.	
90. Robežsardzei būtu jāprasa kuģu aģentiem visa informācija un rakstiskas garantijas par kuģu apkalpes locekļu iekāpšanu kuģos un izkāpšanu no tiem, kā arī par visiem notikumiem, kas attiecas uz kuģu stāvokli ostās.	Likt lietā vienota standarta garantijas.
91. Kuģu aģentiem būtu jāuzliek sankcijas, ja kuģi izbrauc no ostām, neveicot vajadzīgo robežkontroli.	
92. Par gadījumiem, ja atsaka atļauju nokāpt krastā; ja atsaka ieceļošanu; ja notiek mēģinājumi nokāpt krastā nelegālu iemeslu dēļ, ja ir noķerti bezbiļetnieki, ir iesniegti patvēruma lūgumi, kā arī citos attiecīgos gadījumos informācija būtu jāsniegta nākamai dalībvalsts ostai, kur kuģim ir paredzēts piestāt.	
93. Apkalpes izkāpšana, lai pārietu uz kādu kuģi citas dalībvalsts ostā prasīs attiecīgo dalībvalstu robežsardzes informācijas apmaiņu, lai apstiprinātu, ka kuģis ir ostā vai iebrauc tajā.	
94. Būtu jāizveido datu bāze par aizdomīgiem kuģiem, aizdomīgiem kuģu aģentiem un aizdomīgiem kuģu īpašniekiem.	Top starptautiska jūrnieku identitātes dokumentu datu bāze, jo dokumentu paraugus nav viegli iegūt.
	Robežpārbaudes veic kuģos starp iepriekšējo ostu, kur kuģis ir piestājis, un nākamo ostu, ļaujot izvērst robežpārbaudes, nepalēninot nokāpšanu no kuģa, ierodoties ostā.

3.4. Lidostas	
95. Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu un Šengenas valstu reisu pasažieru plūsmas ir jānošķir fiziski. 96. Lidostu operatoriem būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, lai fiziski nošķirtu Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu reisu pasažieru plūsmas no pārējo reisu pasažieru plūsmām. 97. Lidostas ar dzīvu starptautisku satiksmi būtu fiziski jānošķir Šengenas valstu un Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu zonās, lai nerastos iespējas personām vai mantām (arī dokumentiem) nonākt no vienas zonas citās.	Tranzīta teritorija Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu reisiem. Nošķirti un īpaši pielāgoti līmeņi Šengenas valstu un Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu satiksmei. Fizisku nošķirumu (pilnīgu atdalījumu) nodrošina ar sienām, stikla sienām, metāla režģiem, utt. no grīdas līdz griestiem. Robežsardzes iestādēm ir juridisks instruments, kā ietekmēt lidostu apsaimniekotājus un likt īstenot tehniskus un fiziskus līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai nošķirtu Šengenas valstu un Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu pasažieru plūsmas. Aviosabiedrību un lidostu personāla sadarbība ceļojuma dokumentu un praktisku mācību jomā, lai atklātu viltojumus un saņemtu provizorisku informāciju par aizdomās turētiem pasažieriem. Lidostās, kur ir dzīva starptautiska satiksme, būtu jāizmanto dažādas joslas apkalpju robežpārbaudēm.
98. Lidlaukos, mazās lidostās un pasažieru zālēs, kur satiksmes blīvums to ļauj, plūsmas vajadzētu nošķirt, regulāri pārbaudot un pavadot pasažieru plūsmu.	Ja lidostu robežkontroles punktus nav pastāvīga personāla, informāciju par reisiem, kas Šengenas valstu teritorijā ielido no citām valstīm, sūta uz tuvāko robežsardzes vienību vai koordinācijas centru. Visas lidostas, kuros ielido komerciāli Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu reisi, atzīst par starptautiskām lidostām.
99. Pasažieriem būtu jāiekāpj lidaparātos vai jāizkāpj no tiem tā, lai viņus pievestu vai aizvestu autobusi, vai arī, izmantojot pielāgojamas mobilas ejas. Ja pasažierus, kas izkāpj no lidmašīnām, aizved ar autobusiem, viņus ieved tieši zonā (vai gaitenī uz to), kur notiek robežpārbaudes. Ja pasažieri, kas izkāpj no lidmašīnām, iet pa pielāgojamām mobilām ejām, viņi iet pa gaitenīm, līdz sasniedz robežpārbaudes vietas.	Ja pasažierus, kas izkāpj no lidmašīnām, aizved ar autobusiem, viņus ved kvalificēts aviosabiedrības personāls.
100. Atkarībā no apdraudējumu izvērtējumiem, būtu jālieto iepriekšēja pasažieru informācija (<i>Advance Passenger Information – API</i>).	Ar <i>API</i> informāciju darbojas noziegumu izmeklētāji.

101. Kontrole pie izejām uz reisiem, kas var radīt apdraudējumus (pamatojoties uz apdraudējumu analīzi).	Ceļot robežpārbauci efektivitāti, izlases kārtā veic arī pārbaudes pie izejām uz reisiem. Video novērošanas un video ierakstu sistēma aptver visas ieejas, pa ko ierodas Šengenas sistēmā neiesaistīto valstu pilsoņi (piem., lai uzzinātu, ar kuru reisu ir ieradušies nelegāli imigranti). Saskaņā ar apdraudējumu analīzi lidmašīnās veic provizorisks pārbaudes, lai identificētu iespējamus nelegālus imigrantus un viņu sēdvietas (tas vēlāk palīdz, piemēram, meklējot paslēptus ceļojuma dokumentus). Saskaņā ar apdraudējumu analīzi pēc tam, kad pasažieri ir izkāpuši, lidmašīnas pārmeklē, lai atrastu, piemēram, paslēptus ceļojuma dokumentus.
102. Robežsardzes un aviosabiedrību pārvadātāju, un lidostu apsaimniekotāju sadarbība nodrošina attiecīgu skaitu robežsargu katrā maiņā.	Aviosabiedrību pārvadātāji un lidostu apsaimniekotāji vajadzīgo informāciju sniedz ar elektroniskiem līdzekļiem.
4. Robežu novērošana <i>4.1. Vispārēji jautājumi</i>	
103. Robežu novērošana būtu jāīsteno saskaņā ar Šengenas valstu Robežu kodeksu (SBC) un Šengenas Rokasgrāmatu.	Robežsargiem, kas novēro robežu, ir piemēroti formas tērpi, šūti no materiāliem, kas ir pielāgoti laika apstākļiem un klimata apstākļiem, un zīmotnes vai žetoni, kas viņus identificē kā robežsargus.
104. Robežu novērošana būtu jāizvērtē, liekot lietā divus svarīgus parametrus, un tie ir stāvokļa izpratne un reakcijas spējas. – Stāvokļa izpratnes pasākumi, kā līmenī vienības var konstatēt notiekošu vai jau notikušu nelikumīgu robežas šķērsošanu (vai nelegālas kontrabandas darbības) visā attiecīgā plānošanas laikā. Tas liecina, ka prasības taktiskā līmenī (pārraudzības laiki un teritorijas, konstatācijas ātrums, identifikācijas metodes un mērķu profilu izstrāde). Tāpat arī svarīgs ir patruļu skaits un patrulēšanas virziens gar jūras un sauszemes robežu. – Reakcijas spējas liecina par līmeni, kādā vienībām ir jāspēj reaģēt, aizturot un	Robežas visu laiku pārrauga. Taktiskas novērošanas centri darbojas cauru diennakti, pārraugot robežu vai jūras teritoriju pa novērošanas iekārtām un izmantojot patruļas. Centrs izmeklētājiem aktīvi pārsūta informāciju par pārvietošanos (apdraudējumu parametrus, reģistrus) un analizē pārvietošanās būtību, lai atklātu anomālijas. Tāpat arī izlases kārtā veic arī kontroles. Patruļas ir nepārtrauktā gatavībā. Taktiskas novērošanas centrs ir kompetents uzreiz sūtīt patruļas.

pārmeklējot visas personas, kas ir atrastas vai izmeklējot potenciāli nelegālas darbības visā plānošanas laikā. Tas rāda prasības taktiskā līmenī (patruļu blīvums un iekārtas, īpašu intervences vienību blīvums un gatavība, lidaparātu un helikopteru pieejamība, utt.). 105. Pamatojoties uz apdraudējumu analīzi, piemēroti ekipētas patruļas (uz sauszemes, jūrās, lidaparātos) būtu jātur gatavībā, lai vajātu, aizturētu un/vai kontrolētu konstatētu pārvietošanos un piebraucošus vai aizbraucošus transportlīdzekļus.	
106. Funkcionāla patruļu, kuģu, lidaparātu un komandu/kontroles centru saziņa.	Izmanto <i>TETRA</i> standarta radioaparātus vai citus šifrētas saziņas līdzekļus.
107. Atbildības jomā veiktās darbības atbalsta ar pārvietojamām kontroles iekārtām.	Mobilām patruļām/kuģiem ir tiešsaistes piekļuve datu bāzēm un ceļojuma dokumentu paraugiem (vīzām, informācijai par robežas zīmogiem, utt.). Mobilām patruļām/kuģiem ir dažas iekārtas, ar ko pārbaudīt ceļojuma dokumentus (UV gaisma, vismaz desmitkārtīga lupa vai vienokulāra mikroskops ar zūma objektīvu, kam maināms fokusa attālums).
4.2. Sauszemes robežas	
108. Nelegāli imigranti, kas šķērso robežu, būtu jāatrod pietiekami efektīvi. 109. Robežu novērošana un nelegālu imigrantu aizturēšana būtu jāveic ar mobilām un stacionārām patruļām, kas izmanto tehniskus līdzekļus – – patruļas, kas brauc ar automašīnām, motocikliem, sniega motocikliem, visurgājējiem transportlīdzekļiem, zirgiem, utt., – ierīces redzēšanai tumsā un foto un video kameras, kas reaģē uz siltumu, – stacionāru foto un video kameru un sensoru brīdinājumu sistēmas, – pārnēsājamas infrasarkanās staru trauksmes/foto un video kameru un citas sensoru sistēmas, – policijas suņi mežu teritorijās, – motorlaivas ezeros un upēs.	Helikopteri un lidaparāti ar fiksētiem spārniem veic novērošanu un atbalsta patruļas uz zemes.
110. Novērošanas resursi būtu jākoncentrē teritorijās, kur apdraudējums ir liels, saskaņā ar apdraudējumu analīzi.	Pierobežas teritorija ir sadalīta sektoros. Katra sektora novērošanas laiks ir atkarīgs no apdraudējumu analīzes.

111.	Robežkontroles punktu tuvumā robeža būtu jāpārtrauca, lai konstatētu personas, kas mēģina apiet robežkontroles punktu.	Robežkontroles punktu tuvumā robežu pārtrauca ar foto un video kamerām un trauksmes sistēmām.
112.	Būtu (pamatojoties uz apdraudējumu analīzi) jānosaka reaģēšanas laiks, kas ir vajadzīgs, lai izsekotu nelegālus robežšķērsotājus katrā robežas sektorā.	Mobilas vienības, ātras reaģēšanas komandas, helikopteri, motorlaivas, policijas suņi, utt.. Plānus izstrādā laikus, arī punktiem, kur dislocē personālu, lai dažādos robežu sektoros izsekotu nelegālus robežu šķērsotājus.
113.	Robežsargu sadarbība ar vietējiem iedzīvotājiem.	Nepārtraukta saziņa ar vietējiem iedzīvotājiem un attiecīgām iestādēm. Maiņās robežsargu patruļas un vadītāji uztur regulāras kontaktus ar vietējiem iedzīvotājiem.
114.	Vākt visus attiecīgus pierādījumus, lai pierādītu nelegālu valsts robežas šķērsošanu, lai atkārtoti uzņemtu trešo valstu pilsoņus.	Stabila prakse, kā vākt pierādījumus sakarā ar nelegālu robežas šķērsošanu saskaņā ar divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai EK atpakaļuzņemšanas nolīgumiem.
4.3. Jūras robežas		
115.	Būtu jābūt krasta novērošanas sistēmai, ko papildinātu krasta apsardzes tīkls, kas ir gatavs strauji reaģēt. Sistēma būtu jāatbalsta ar krasta tuvumā izvietotiem elementiem; krasta apsardzes patruļkuģi, helikopteri, lidaparāti ar fiksētiem spārniem un citi līdzekļi.	Integrēta novērošanas sistēma un vienots priekšstats par stāvokli jūrā visām attiecīgām iestādēm (robežsardzei, flotes iestādēm, flotei, krasta apsardzei utt.). Visus datus fiksē un glabā paredzēto laiku. Stāvokli pārtrauca pietiekami daudzos komandu/kontroles centros. Priekšstatu par stāvokli veido informācija, ko iegūst ar radariem, krasta apsardzes patruļkuģiem (<i>offshore patrol vessels – OPV</i>), novērošanas kameru sistēmām, helikopteriem un lidaparātiem ar fiksētiem spārniem.
116.	Visi kuģi, kas iebrauc teritoriālos ūdeņos, būtu jāpamana un jāidentificē. Identifikācija (kuģu nosaukumi) būtu jāpārbauda, salīdzinot ar iepriekš iegūtu informāciju par kuģiem, kas var radīt apdraudējumu.	Automātiskas identifikācijas sistēmas (<i>Automatic Identification System – AIS</i>), Kopienas kuģu satiksmes regulācijas sistēmas (<i>Community Vessel Traffic Management System – VTMS</i>), zvejas kuģu pārraudzības sistēmas (<i>Vessel Monitoring System for fisheries – VMS</i>), virtuālas reģionu kuģu satiksmes centra (<i>Virtual Regional Maritime Traffic Centre – V-RMTC</i>) un Kuģniecības drošības tīkla (<i>SafeSeaNet – SSN</i>) lietojums.
117.	Kuģi, kas iebrauc teritoriālos ūdeņos, būtu jāizvērtē saskaņā ar apdraudējumu analīzi.	Izvērtējumus noziegumu izmeklētāji veic reģionu/taktiskos komandu/koordinācijas centros.
118.	Vajadzības gadījumā pārbaudāmos kuģus jūrā būtu jāpārtver robežsargiem. Veic vajadzīgos piespiedu pasākumus.	Krasta apsardzes staciju krasta apsardzes patruļkuģi (<i>offshore patrol vessels – OPV</i>), krasta patruļkuģi (<i>coastal patrol vessels – CPV</i>) vai patruļu ātrlaivas (<i>coastal patrol boats – CPB</i>).

119.	Būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, lai novērstu neatļautu piekļuvi ostām, pietauvotiem kuģiem un slēgtām teritorijām.	
<i>4.4. Lidostas</i>		
120.	Lidostu novērošana būtu jāīsteno sadarbībā ar lidostu iestādēm.	
121.	Lidostu teritorija un perimetrs būtu jānovēro ar novērošanas kameru sistēmu.	
122.	Robežsargiem būtu jākontrolē sistēma un jāpiekļūst kameru iegūtiem attēliem.	
123.	Visi kameru sistēmu dati būtu jāfiksē, un informācija būtu jāglabā paredzēto laiku.	Dati ir pieejami robežsardzei, un tos lieto noziegumu izmeklēšanai, utt..
124.	Lidostu perimetrs būtu jāpatrulē.	
125.	Tranzīta teritorija būtu jāpatrulē.	Patruļas konsultē izmeklētāji (izvēloties konkrētas personas, ko pārbaudīt). Saskaņā ar apdraudējumu analīzi patruļas ir ģērbtas arī civilā.
5. Apdraudējumu analīze un noziegumu izmeklēšana		
126.	Stratēģiska izlūkošana organizē visu informāciju un veido priekšstatu par stratēģisko stāvokli (aptverot parādības, kas izraisa ieinteresētību, un faktorus, kuri tās izraisa). Tādā izlūkošanā iegūst statistiku, tendences un raksturojumus no kvantitātes viedokļa.	Nedēļas un mēneša apdraudējumu analīzes un pārskata ziņojumus, un konkrētu gadījumu analīzes regulāri dara zināmas robežsargiem vietējā mērogā, izmantojot īpašu e-vidi. Pastāv procedūras, kā iegūt un darīt zināmu statistiku visos līmeņos (centrālā, reģionu un vietējā).
127.	Stratēģiskā apdraudējumu analīzē tiek analizēta stratēģiski svarīga informācija. Tajā iegūst norādes uz potenciālām pārmaiņām un nāk klajā ar politikas aspektiem. Analītiķiem ir jābūt pilnībā informētiem par fundamentālām paradigmām, interesēm, draudiem un apdraudējumiem.	Izmantot <i>FRONTEX</i> apdraudējumu analīzes līdzekļus.
128.	Operatīvi izlūkdati saista operatīvi uz vietas iegūtu informāciju ar stratēģisku informāciju (informāciju ievada un izvada abos virzienos) “operatīvi nozīmīgā” kontekstā.	Īpaši sagatavoti izmeklētāji sastāda praksē izmantojamus profilus un apdraudējumu parametrus robežpārbaudes patruļu un robežsargu lietojumam.

129.	Operatīvās vides analīze no kvalitātes un kvantitātes viedokļa, darbību objekti un darbību rezultāti. Operatīva analīze, lai iegūtu svarīgu informāciju par esošo stāvokli, lai atvieglinātu optimālu resursu novirzīšanu. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš vājām vietām, kur sistēma nedarbojas.	Operatīvu analīzi ievieš un nodrošina reģionu štābos, izmantojot vienādas instrukcijas un metodes.
130.	Taktiskai (konkrētā vietā notiekošai) izlūkošanai operatīvi darbinieki, kas darbojas uz vietas, būtu jāsaista ar informācijas sistēmu. Datu plūsmai (datu ievadei un datu izguvei) būtu jānotiek abos virzienos.	Robežsardzes noziegumu izlūkošanas tīkls darbojas centralizētā pārraudzībā.
131.	Profilēšanai vajadzētu kategorizēt darbību objektus, lai taktiskā līmenī vislabāk vadītu notiekošus pasākumus un to intensitāte būtu pareiza.	
132.	Robežsargiem vietējā mērogā būtu regulāri jāsaņem informācija par apdraudējumu parametriem, apdraudējumu profiliem un pārrobežu noziedzniekiem raksturīgiem <i>modus operandi</i> .	Profilus glabā datu bāzēs (e-vidē), un tie ir pieejami robežsargiem tādā formā, ko viņi var izmantot. Piemēram, kā "10 meklētāko personu" saraksti.
133.	Būtu jābūt attiecīgas valsts un reģionu sektoru mēroga apdraudējumu analīzes vienībām, kā arī vietēja mēroga izlūkdienesta darbiniekiem.	Regulāras sanāksmes un attiecīgas valsts apdraudējumu analīzes vienības centralizēti saskaņotas praktiskas mācības.
		Ostu robežkontroles punktu robežsargi piedalās, identificējot iespējamus draudus aktīviem un infrastruktūrai, un to, kāda ir to iespējamība, lai noteiktu un prioretizētu drošības pasākumus saskaņā ar ISPS kodeksa ostu drošības plāniem.
6. Pārrobežu noziegumu atklāšana un izmeklēšana, visām kompetentām tiesībsardzības iestādēm saskaņoti rīkojoties		
134.	Būtu jāsadarbojas, lai konstatētu un izmeklētu pārrobežu noziegumus, nelegālu migrāciju, nelegālu narkotiku, ieroču, munīcijas, zagtu transportlīdzekļu un īpašuma kontrabandu, kā arī viltotu un zagtu dokumentu lietojumu.	Kopīgas grupas noziegumu izlūkošanai un izmeklēšanai. Kopīgs datu bāzu lietojums. Kopīgas datu bāzes. Kopīga apdraudējumu analīze visos līmeņos. Kopīgas sanāksmes un praktisku mācību programmas.

135. Būtu jābūt skaidram galvenās atbildīgās iestādes nošķīrumam katra konkrēta pārrobežu nozieguma gadījumā.	
136. Visu konstatēto nelegālo imigrantu pratināšana būtu jāveic, lai identificētu maršrutus, kontrabandistus, atbalstītājus un citus svarīgus jautājumus (piem., lai uzzinātu, kādas summas maksā atbalstītājiem, lai organizētu nelegālas robežšķērsošanas).	
137. Nelegāli imigranti būtu jāreģistrē, pirms iespējami atteikt ieceļošanu, atpakaļ sūtītu viņus piespiedu kārtā vai veiktu atpakaļuzņemšanas pasākumus.	Pie tā pieder arī biometrijas datu glabāšana.
7. Pasākumi, ko veikt trešās – tranzīta un izcelsmes – valstīs	
138. Būtu jābūt attiecīgai divpusējai un daudzpusējai sadarbība ar robezsardzes iestādēm trešās – tranzīta un izcelsmes – valstīs.	Gadskārtējas (vai reizi divos gados notiekošas) augstākā līmeņa sanāksmes. Sadarbība aptver – – informācijas apmaiņu par nelegālu imigrāciju, – ekspertu sanāksmes, – kopīgas praktiskas mācības, piem., dokumentu ekspertiem. Sanāksmes, lai lidostas un ostas savstarpēji apmainītos ar informāciju.
139. Dalībvalstu konsulātu ierēdņiem būtu jābūt mācītiem pazīt viltotus ceļojuma dokumentus un apzināt parametrus apdraudējumiem, ko var radīt vīzu lūgumu iesniedzēji.	Robezsardzes koordinatori svarīgos konsulātos (piem., kā konsultanti dokumentu jautājumos). Koordinatorus māca profilēt un identificēt viltotus dokumentus, un viņiem ir attiecīgas ierīces ceļojuma dokumentu pārbaudēm. Koordinatoriem ir piekļuve ŠIS, VIS un attiecīgas valsts datu bāzēm saskaņā ar valsts tiesību aktiem un viņiem uzticētiem pienākumiem. Koordinatoriem ir centralizēti apstrādāti, pati jaunākā informācija un modernākās dokumentu pārbaudes ierīces.

140. Būtu jāsadarbojas ar attiecīgiem aviopārvadātāju, kuģniecību un auto pārvadātāju uzņēmumiem.	Pārvadātāju uzņēmumiem un robežsardzei kopīgas praktiskas mācības un regulāras sadarbības sanāksmes.
141. Būtu jāsadarbojas ar dalībvalstu ieceltiem koordinatoriem, kas ir dislocēti vienās un tajās pašās trešās valstīs vai reģionos.	Koordinatoru tīkls.
8. Sadarbība ar trešām valstīm, kas atrodas kaimiņos	
142. Sadarbībai ar trešām valstīm, kas atrodas kaimiņos, būtu jānotiek, lai uzlabotu robežu drošību.	Kopīgas/jauktas patruļas ar atbildīgām iestādēm trešās valstīs, kas atrodas kaimiņos. Cieša sadarbība ar iestādēm, kas atbild par robežpārbaudēm īpašās teritorijās (piem., vilcienos braukšanas laikā notiekošas pārbaudes) saskaņā ar ES un attiecīgu valstu tiesību aktiem.
143. Būtu visos līmeņos (centrālā, reģionu un vietējā līmenī) jāsadarbojas ar trešām valstīm, kas atrodas kaimiņos. 144. Sadarbība būtu jāīsteno, izveidojot izmantojamus darba mehānismus, piemēram, informācijas apmaiņu, attiecīgus saziņas kanālus, vietējus kontaktpunktus, ārkārtas procedūras, un starpgadījumus risinot objektīvi, neradot politiskus konfliktus.	Robežu delegātu koncepcija (<i>Border Delegate concept</i>), kas apzīmē divu valstu robežsargu divpusēju sadarbību, pamatojoties uz oficiāli organizētām struktūrām un procedūrām. Koncepcijā ir paredzēts – – reģionu vadītāji, kas veic robežas delegātu pienākumus – informācijas apmaiņa, – konsultācijas pēc vajadzības, – kopīga izmeklēšana, – kopīgas praktiskas mācības un operācijas, – utt.. Gadskārtējas sanāksmes pašā augstākā līmenī. Attiecīgas pastāvīgas reģionu līmeņa darba grupas. Regulāras un <i>ad hoc</i> sanāksmes un kopīgas operācijas, un praktiskas vietēja mēroga mācības (robežšķērsošanas punkti un sauszemes robežas, kur robežšķērsošana nav paredzēta).
145. Būtu jānotiek informācijas apmaiņai par stāvokli saistībā ar nelegālu robežu šķērsošanu vai pārrobežu noziegumiem.	Kopīgi draudu un apdraudējumu izvērtējumi. Kopīgas, dažādiem gadījumiem paredzētas procedūras, ko regulāri pārbauda.

9. Kontroles pasākumi brīvas pārvietošanās zonā, arī atpakaļsūtīšana	
146. Trešo valstu pilsoņu novērošanai būtu jābūt samērīgai un plānotai saskaņā ar apdraudējumu analīzi.	Vienota attiecīgu iestāžu (imigrācijas iestāžu, nodokļu un darba iestāžu, policijas, muitas un robežsardzes) veikta apdraudējumu analīze.
147. Būtu jābūt regulāriem un plānotiem pasākumiem, lai atrastu trešo valstu pilsoņus, kas nelikumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā.	
148. Pret aizturētiem nelegāliem imigrantiem būtu jāizturas konsekventi. – imigranti jāidentificē un jāreģistrē, – jāapzina noziegumos, cilvēku tirdzniecībā un ekspluatācijā cietušie, – pietiekami pasākumi atpakaļsūtīšanai piespiedu kārtā vai izraidīšanas pasākumi, – patvēruma lūgumu pieņemšana.	Pie tā pieder pirkstu nospiedumu ņemšana.
10. Aģentūru savstarpēja sadarbība robežsardzes jomā (robežsargi, muiža, policija, valsts drošības iestādes un citas attiecīgas iestādes)	
149. Visos līmeņos būtu jābūt regulārai aģentūru savstarpējas sadarbības koordinācijai. Būtu jānotiek regulārām dienestu vadītāju sanāksmēm, kurās pieņem lēmumus par to, kas konkrētā gadā ir galvenais, kas jāpaveic, kurās nosprauž mērķus un nosaka pamatnostādnes. Tādus lēmumus vadītāji reģionu līmenī sīkāk izstrādā plānošanas sanāksmēs. Reālus grafikus kopīgām operācijām, darbībām un citiem pasākumiem sadarbības sanāksmēs kopīgi īsteno vietēji vadītāji.	Pastāvīga kolēģija, kas saskaņo aģentūru savstarpēju sadarbību. Dalībnieki rotācijas kārtā kļūst par sanāksmju vadītājiem. Kopīgi radiosakari (piem., <i>TETRA</i>). Kopīgi apdraudējumu analīzes centri. Kopīgi veikta apdraudējumu analīze. Vienota noziegumu izlūkošana un pirmstiesas izmeklētāju grupas. Kopīgs datu bāzu lietojums. Kopīgas patruļas pie sauszemes un jūras robežām. Valstu kontaktpunktu uzturēšana un turpmāka attīstība.
150. Iestāžu savstarpējam uzdevumu nošķīrumam būtu jābūt skaidram. No uzdevumu dublēšanās būtu jāvairās.	
151. Robežkontroles punktos būtu jāīsteno kopīgi darba mehānismi.	Vienas pieturas princips sauszemes robežšķērsošanas punktos. (Robežsargi un muitas ierēdņi strādā kopā.) Dalība citu iestāžu maiņu informatīvās sanāksmēs.

11. Dalībvalstu savstarpēja sadarbība	
152. Būtu jābūt praksē izmantojamai un pragmatiskai divpusējai un daudzpusējai kaimiņos esošu dalībvalstu sadarbībai, pie kā pieder konkrēta analīze, plāni un darbības, risinot ar nelegālu imigrāciju un pārrobežu noziedzību saistītus jautājumus.	Kopīga kriminālizlūkošana un apdraudējumu analīze kaimiņos esošu dalībvalstu grupās/centros. Konkrēti gadskārtēji kopīgu darbību plāni ne tikai centrālām iestādēm, bet arī reģionu un vietējām iestādēm.
153. Būtu jāīsteno sadarbība ar kaimiņu dalībvalstīm sakarā ar novērošanu jūrās.	Īstenot Eiropas Patrulēšanas Tīklu koncepciju (<i>European Patrol Network concept – EPN</i>).
154. Robežsargiem būtu jāpiedalās sadarbībā ar <i>FRONTEX</i> un tā sistēmā. – Izveidot, uzturēt un attīstīt attiecīgu valstu <i>FRONTEX</i> kontaktpunktus. – Piedalīties <i>FRONTEX</i> valdes sanāksmēs. – izveidot un attīstīt ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību (<i>RABIT – Rapid Border Intervention Teams</i>) sistēmu.	Aktīva dalība saskaņotās <i>FRONTEX</i> darbībās. – Piedalīties kopīgās operācijās pie sauszemes un jūras robežām un lidostās. – Likt lietā rezultātus, kas gūti, <i>FRONTEX</i> un dalībvalstīm īstenojot labākās prakses projektus. – Piedalīties dažādās sanāksmēs; <i>FRAN</i> , apvienoto resursu tīklā (<i>Pool Resources Network – PRN</i>), zinātnes pētniecībā un tehnikas attīstībā, utt.. – Īstenot vienotu svarīgāko mācību programmu un praktisku ES mērogu mācību dienu. – Izvērst ekspertus, ko attiecīgas valstis sūta uz <i>FRONTEX</i> . – Uzskaitīt iekārtas Centrālā pieejamu tehnisku iekārtu katalogā (<i>Central Record of Available Technical Equipment – CRATE</i>). – Izveidot un uzturēt <i>FJST</i> sistēmu. – Izvērst robežsargus citu dalībvalstu kontaktpunktos. – Nodrošināt kontaktpunktu(s) savā valstī.
12. Dalībvalstu, iestāžu un citu Eiropas Kopienas un Eiropas Savienības struktūru veikto darbību koordinācija un saskaņotība	
155. Dalībvalstī būtu jābūt skaidram uzdevumu nošķīrumam, kā sadarboties ar ES struktūrām un ieinteresētām personām, un ES sistēmā.	Nodrošināt, lai attiecīgas Padomes darba grupas ņemtu vērā operatīvus viedokļus.

13. Korupcijas novēršana	
156. Korupcijas apkarošanas pasākumi būtu jāīsteno saskaņā ar attiecīgu valstu korupcijas apkarošanas stratēģijām.	Robežsargu algas ir konkurētspējīgā līmenī. Vadītājus rotācijas kārtā pārceļ no stacijas uz staciju. Papildu nodarbinātība ārpus robežsardzes ir normēta.
157. Nedrīkstētu nekādā līmenī būt iespēju novērst rūpīgas dažu personu, profilu, transporta uzņēmumu, utt. pārbaudes.	
158. Būtu jābūt iespējām mobilām vienībām veikt iepriekš nepazītas operācijas neatkarīgi no vietējas vadības – jomās, kur korupcija ir parasta parādība.	
159. Parasti katrā robežkontroles punktā, arī vietējas robežsardzes punktos būtu jābūt vismaz diviem robežsargiem (piem., vienam robežsargam un vienam muitas ierēdnim).	Robežpārbaudes pārtrauga un fiksē. Fiksētos datus var izmantot noziegumu izmeklēšanā, piem., tiesvedībā pret pasažieriem par kukuļdošanas mēģinājumu. Pasažieri nevar izvēlēties līnijas atkarībā no kabīnē esošā robežsarga identitātes (piem., aptumšoti stikli). Robežsargi pirms maiņas precīzi nezina uzdevumus. Reizēm notiek rotācija no vienas maiņas uz citu.
160. Robežsardzē būtu jābūt iekšējas revīzijas vienībai.	Rīko iepriekš nepazītas pārbaudes.
161. Būtu jābūt robežsargu rīcības kodeksam piem., lai nesāktos korupcijas gadījumi vai situācijas, kas varētu izraisīt korupciju.	Organizē praktiskas mācības par uzvedības kodeksu.

3. OTRĀ DAĻA. ATPAKALSŪTĪŠANA UN ATPAKAĻUZNEMŠANA

A. IEVADS – ATPAKAĻSŪTĪŠANAS UN ATPAKAĻUZNEMŠANAS PASĀKUMI NELEGĀLAS MIGRĀCIJAS APKAROŠANĀ

Nelegālas trešo valstu pilsoņu imigrācijas problēmas risināšana ir bijis viens no galveniem vienotas migrācijas politikas postulātiem kopš tās īstenošanas sākuma.

Trešo valstu pilsoņi ieceļo dalībvalstu teritorijās, nelegāli šķērsojot sauszemes, jūras vai gaisa robežas. Viņi bieži vien izmanto viltotus dokumentus – vai arī viņiem palīdz nelegālas migrācijas atbalstītāji. Tomēr ir vēl citas kategorijas trešo valstu pilsoņi, kas legāli ieceļo Šengenas valstu teritorijā, izmantojot derīgas vīzas, vai izmantojot bezvīzu robežsatiksmi, un tad nelegāli paldzina uzturēšanos vai maina ierašanās mērķi bez attiecīgu iestāžu ziņas un atļaujas. Trešajā nelegālu migrantu kategorijā ir tādi trešo valstu pilsoņi, kas lūdz bēgļa statusu kādā Šengenas valstī, un kas pēc tam tajā uzturas nelegāli, lai gan kompetentas attiecīgas valsts iestādes viņu lūgumus ir pilnībā noraidījušas.

Vienotas migrācijas politikas uzticamība būtu jāuztur, veicot aizvien efektīvākus pasākumus pret iepriekš minētās kategorijas migrantiem, ciktāl ir runa par pastāvīgu atpakaļsūtīšanu uz viņu izcelsmes vai rezidences valstīm, kamēr pāiet likumā noliktais ieceļošanas aizlieguma termiņš.

Šengenas teritorijas paplašināšana rada stāvokli, kurā nelegālas migrācijas apkarošanas nasta, t.i., visas darbības, kas ir saistītas ar atpakaļsūtīšanas un atpakaļuzņemšanas procedūrām, ir uzkratas valstīm, kas sargā ārējās robežas. Tas nozīmē, ka efektīvas nelegālas migrācijas apkarošanas pamatiem tādā plašā teritorijā bez iekšējo robežu kontroles būtu jābalstās dalībvalstu solidaritātē, savstarpējā uzticībā un efektīvā savstarpējā attiecīgu iestāžu sadarbībā. Finanšu līdzekļi, kas ir pieejami saskaņā ar dažādiem ES finanšu instrumentiem, būtu jālieto kā faktors, kas atvieglo dalībvalstu sadarbību atpakaļsūtīšanas politikas jomā. Turklāt *FRONTEX* aģentūrai būtu jādod viss iespējamais atbalsts saskaņā ar tās pilnvarām veikt tādus pasākumus.

Pieņemot lēmumus un izvēloties pasākumus, ko lietot, lai apkarotu nelegālu migrāciju, nedrīkst aizmirst, ka pret nelegāliem migrantiem ir jāizturas humāni un jārespektē viņu cilvēku cieņa, it īpaši tad, ja viņi ir cilvēku tirdzniecības upuri, ko pēc tam ir ļaunprātīgi izmantojuši darba devēji. Tāpēc jautājums par pamattiesību ievērošanu un neizdošanas principu vienotā migrācijas politikā ir viens no prioritāriem.

Īstenojot atpakaļsūtīšanas, tāpat ir ļoti svarīgi ievērot noteikumu – brīvprātīgu atgriešanos uzskatīt par prioritāru, it īpaši tādu atgriešanos, ko atbalsta dažādas programmas, kas ir īpaši tam paredzētas, salīdzinājumā ar atpakaļsūtīšana piespiedu kārtā, kas būtu jāizvēlas kā pēdējais līdzeklis. Tāpēc tik svarīgi ir visām ieinteresētām pusēm dot tik daudz informācijas, cik vien iespējams, par to, kāds atbalsts ir pieejams tiem, kas pieņem lēmumus atgriezties paši, par organizācijām, kas specializējas tādos jautājumos, piem., Starptautiskai migrācijas jautājumu organizācijai (*International Organization for Migration – IOM*). Laikam ejot, jo biežāk notiks tāda atpakaļsūtīšana, jo efektīvākas tās būs.

Cits ļoti svarīgs faktors efektīvai atpakaļsūtīšanai ir pārliecināšanās – izmantojot visus iespējamus juridiskus līdzekļus – par to personu tautību un identitāti, kuras ir jāsūta atpakaļ, un kam nav īstu ceļojuma dokumentu. Eiropas Savienības ceļojuma dokumenti, ko izdod personām, ko piespiedu kārtā sūta atpakaļ, ir risinājums, ko var izmantot, lai vienkāršotu atpakaļsūtīšanas procedūru.

Dalībvalstis, Padome un Eiropas Parlaments strādā, lai izstrādātu tādos vienotus standartus. Darbs ritēja no 2005. līdz 2008. gadam, lai izstrādātu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, visām ES dalībvalstīm nosakot vienotus standartus un procedūras atpakaļsūtīšanai piespiedu kārtā, ko lietot pret trešo valstu pilsoņiem, kas nelegāli uzturas Eiropas Savienības teritorijā. Ar direktīvu ir iecerēts radīt vienotus noteikumus atpakaļsūtīšanai, atpakaļsūtīšanai piespiedu kārtā, loģiski pieļaujama spēka lietojumam un aizturēšanas līdzekļiem, kā arī ieviest ieceļošanas aizliegumu on nelegāliem migrantiem.

Lai uzlabotu ar atpakaļsūtīšanu saistītu darbību efektivitāti, Eiropas Komisija saskaņā ar Padomes dotām pilnvarām turpina darīt visu, lai noslēgtu arī citus atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar trešām valstīm, pie kā pieder valstis, kas robežojas ar Eiropas Savienības teritoriju, vai ar valstīm, kurās ir liels migrācijas spiediens.

Šis materiāls ir izstrādāts, lai apvienotu dalībvalstu pieredzi atgriešanās un atpakaļuzņemšanas jomā, un lai aprakstītu labāko tādā ziņā gūto praksi. Tas palīdzēs vienādot procedūras saistībā ar nelegālu migrantu atpakaļsūtīšanas organizēšanu un padarīt atpakaļsūtīšanas efektīvākas.

Šīs Šengenas Kataloga daļas saturs, kas attiecas uz jautājumiem, kas jāaptver Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par vienotiem dalībvalstu standartiem un procedūrām, sūtot atpakaļ trešo valstu pilsoņus, kas valstī uzturas nelegāli, ir piemērojams provizoriski. Tas nekādi neskar minētās direktīvas interpretāciju un transponēšanu, kā arī tā neapsteidz turpmākā Komisijas Pamatnostādņu dokumenta rezultātus, ko var izstrādāt par jautājumiem, uz ko attiecas šī direktīva. Ņemot vērā to, ka tādi Pamatnostādņu dokumenti top, Komisija neatbalsta pašreizējo ieteikumu un labāko praksi saturu.

B. SĪKĀKI IETEIKUMI UN LABĀKĀ PRAKSE

1. PĀRSKATS PAR SVARĪGĀKIEM STARPTAUTISKIEM UN KOPIENAS TIESĪBU AKTIEM	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
1. Atpakaļsūtīšanas pasākumiem būtu jāpaliek saskaņā ar piemērojamām tiesībām, un tie būtu jāpiemēro, pamatojoties uz šādiem starptautiskiem tiesību aktiem – - Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, Romā parakstīta 1950. gada 4. novembrī - Apvienoto Nāciju Organizācijas Bēgļu statusa 1951. gada 28. jūlija konvencija, kas ir parakstīta Ženēvā, un Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī parakstītais protokols, kas papildina konvenciju - 1989. gada 20. novembrī pieņemtā Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvencija - 2000. gada 7. decembrī pieņemtā Eiropas Savienības Pamattiesību harta - Eiropas Padomes Ministru komitejas 2005. gada 4. maijā pieņemtās Piespiedu atpakaļsūtīšanas pamatnostādnes - ANO 1984. gada 10. decembrī pieņemtā Konvencija pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu - Šengenas 1985. gada 14. jūnija nolīguma īstenošanas konvencija, ko par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām noslēgušas Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdības, Vācijas Federatīvās Republikas valdība un Francijas Republikas valdība - Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 767/2007 (2008. gada 9. jūlijs) par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām (VIS regula) - Padomes Direktīva 2003/110/EK (2003. gada 25. novembris) par palīdzību tranzīta gadījumos, lai veiktu izraidīšanu pa gaisa ceļu	

- Padomes Direktīva 2001/40/EK (2001. gada 28. maijs) par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu
- Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atpakaļsūtīšanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi
- Padomes lēmums (2004. gada 29. aprīlis) par kopēju lidojumu organizēšanu ar mērķi no divu vai vairāku dalībvalstu teritorijas izraidīt trešo valstu piederīgos, uz kuriem attiecas izraidīšanas pasākumi
- Padomes lēmums (2004. gada 23. februāris), ar ko nosaka kritērijus un praktiskus pasākumus finanšu traucējumu kompensācijai, kas rodas, piemērojot Direktīvu 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu pilsoņu izraidīšanu

Pasākumu un procedūru piemērojums ir obligāts nelegālu migrantu atpakaļsūtīšanai, pamatojoties uz tieši minētajiem tiesību aktiem vai, attiecīgos gadījumos, pamatojoties uz to iekļaušanu attiecīgu valstu tiesībās.

Šengenas *acquis*, ciktāl tas ir vajadzīgs, attiecīgu valstu tiesībās ir jāiestrādā minētajā *acquis* noliktos termiņos.

2. AIZSARDZĪBA PRET ATPAKAĻSŪTĪŠANU PIESPIEDU KĀRTĀ	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
2. Piemērot neizdošanas principu, lai aizsargātu personas, galvenokārt bēgļus, pret atpakaļsūtīšanu uz vietu, kur viņu dzīvība vai brīvība varētu būt apdraudēta.	Ātri apzināt tādu personu lietas, kurām ir pamatota vajadzība piemērot neizdošanas principu. Konsekventa stāvokļa pārraudzība trešās valstīs.
3. Respektēt tiesības meklēt aizsardzību.	Respektēt pārbaudītas deklarācijas, ko iesnieguši trešo valstu pilsoņi kas meklē aizsardzību.
4. Respektēt ar cilvēktiesībām saistītas garantijas nelegālu migrantu aizturēšanas laikā un atpakaļsūtīšanas procesā.	Radīt piemērotus apstākļus īpašās aizturēšanas telpās. Nodrošināt iespēju sazināties ar attiecīgām starptautiskām un nevalstiskām organizācijām, kas risina jautājumus saistībā ar trešo valstu pilsoņiem, kuri valstī uzturas nelegāli.

3. PROCEDŪRAS, KO VEIKT ĪPAŠU KATEGORIJU PILSOŅIEM NO TREŠĀM VALSTĪM	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
5. Ciktāl ir runa par ģimenēm, būtu jārespektē ģimenes nedalāmības princips.	Pēc iespējas, sūtot ģimenes atpakaļ uz izcelsmes valsti, ir jāņem vērā to nedalāmība.
6. Veicot procedūru saistībā ar trešo valstu pilsoņiem, kas valstī uzturas nelegāli, un kura beidzas ar lēmumu sūtīt viņus atpakaļ uz izcelsmes vai pastāvīgas uzturēšanās valsti, minētajām personām būtu jāsaņem īpaša aprūpe, ja ir pierādījumi, ka šī persona ir cilvēku tirdzniecības upuris.	Veicot trešo valstu pilsoņu atpakaļsūtīšanas procedūras, ir ieteicams pārrunās ar personām no apdraudētām grupām noskaidrot, vai ir pierādījumi, ka tādas personas varētu būt cilvēku tirdzniecības upuri. Nodrošināt īpašas programmas cilvēku tirdzniecības upuriem, pie kā pieder palīdzība, aizsardzība un psiholoģisks profesionāļu atbalsts. Ir svarīgi censties tādas personas pirms atpakaļsūtīšanas neievietot aizturēšanas iestādēs, ja vien tas nav uzskatāms par absolūti obligātu. Izveidot sadarbību ar citām iestādēm, kas ir iesaistītas palīdzības sniegšanā cilvēku tirdzniecības upuriem.
7. Pret personām, kuru psihiskais un fiziskais stāvoklis liecina, ka viņi varētu būt pieredzējuši traumu, būtu jāizturas īpaši gādīgi.	Nodrošināt tūlītēju palīdzību tādu kategoriju trešo valstu pilsoņiem, pie kā pieder piekļuve attiecīgai medicīnas un psiholoģiskai aprūpei. Pietiekami apsvērt tādu kategoriju personu aizturēšanu, un, ja viņus apcietina, nodrošināt aizsarglīdzekļus.
8. Procedūrās invalīdiem būtu jāņem vērā vajadzības, ko rada viņu veselības stāvoklis.	Pielāgot aizturēšanas telpas invalīdu vajadzībām. Nodrošināt trešo valstu pilsoņiem invalīdiem īpašu palīdzību un piekļuvi medicīnas aprūpei. Nodrošināt vajadzīgo aprūpi atpakaļsūtīšanas procedūru laikā un informēt izcelsmes valsti par atpakaļsūtīšanu.

9. Procedūrās, ko veic nepilngadīgajiem, kas ceļo bez pavadības, būtu jāņem vērā īpašais tādas kategorijas trešo valstu pilsoņu stāvoklis.	Rūpīgi izmeklēt trešo valstu pilsoņus, kas deklarē, ka viņi nav pilngadīgi, lai slēptu, ka patiesībā viņi vairs nav nepilngadīgi. Nepilngadīgos, kas ceļo bez pavadības, nodot aizbildņu aprūpē. Izvairīties no prakses ievietot nepilngadīgos aizturēšanas iestādēs pirms atpakaļsūtīšanas, dodot priekšroku citiem aizsargpasākumiem, lai veiktu atpakaļsūtīšanas procedūras, pie kā pieder pieņemto lēmumu īstenošana. Ir ieteicams ievietot iepriekš minētos nepilngadīgos attiecīgās iestādēs, ko apsaimnieko kompetentas iestādes.
10. Ir jāveic attiecīgi pasākumi, lai nodrošinātu pietiekamu aprūpi un aizsardzību nepilngadīgajiem, kas ceļo bez pavadības.	Nodrošināt aprūpi, norīkojot aizbildni nepilngadīgo atpakaļsūtīšanas laikā vai sazināties ar viņu ģimenēm pirms atpakaļsūtīšanas. Sākt un/vai uzturēt sadarbību ar nevalstiskām organizācijām un iestādēm, kas nodarbojas ar nepilngadīgajiem, kas ceļo bez pavadības. Der organizēt īpašus praktisku mācību kursus un seminārus kompetentu iestāžu pārstāvjiem, uz kurām attiecas jautājumi par to, kā aizsargāt un aprūpēt nepilngadīgos, kas ceļo bez pavadības.

4. PIESPIEDU ATPAKAĻSŪTĪŠANAS LĒMUMI	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
11. Atpakaļsūtīšanas lēmumi būtu jāizdod rakstiski, norādot juridisko pamatu un ietverot pamatojumu, kurā ir raksturots konkrētais attiecīgās personas stāvoklis, kā arī tiesības iesniegt lēmuma pārsūdzību.	Saskaņā ar Šengenas <i>acquis</i> prasībām, kurās saskaņā ar vienoti piemērojamiem noteikumiem ir skaidri noteikti sīki izstrādāti noteikumi par procedūrām, principiem, apstākļiem un sekām, ko rada izdots atpakaļsūtīšanas lēmums, kā arī izņēmumus no tādiem lēmumiem personām, kas valstī uzturas nelegāli.
12. Būtu jāgarantē brīvprātīga atpakaļsūtīšanas lēmumu īstenošana noliktos termiņos – ar iespējamiem izņēmumiem – it īpaši, ja pastāv apdraudējumi valstu drošībai vai sabiedriskai kārtībai.	Īstenojot trešo valstu pilsoņu brīvprātīgas atpakaļsūtīšanas lēmumus, pie kā pieder atbalsts un palīdzība no īpašām programmām un iestādēm.
13. Atpakaļsūtīšana lēmumos var būt ietvertas aptuvenas izmaksas, ko rada attiecīgu personu atpakaļsūtīšana. Atpakaļsūtīšanas lēmumos būtu jānorāda, kas segs izmaksas. Uz izmaksu atgūšanu var attiekties īpašas procedūras.	Liekot lietā visus juridiskus līdzekļus, lai no darba devējiem, kas nelegāli nodarbina imigrantus, personām vai iestādēm, kuras viņus aicina, pārvadātājiem un pašiem trešo valstu pilsoņiem iekasētu atpakaļsūtīšanas izmaksas, īstenojot atpakaļsūtīšanas lēmumus.
14. Trešo valstu pilsoņiem, uz ko attiecas atpakaļsūtīšanas procedūra, būtu jābūt informētiem par atpakaļsūtīšanas lēmumu saturu tādā valodā, ko viņi var saprast vai ko var loģiski uzskatīt par tādu, ko viņi saprot.	Pārliecināties par to, kādas valodas personas varētu saprast vai ko var loģiski uzskatīt par tādām, ko viņi saprot atpakaļsūtīšanā vai kādā citā procedūrā. Der izstrādāt standartizētas atpakaļsūtīšanas lēmumu veidlapas galvenajās valodās, ko runā trešo valstu pilsoņi, kas valstī uzturas nelegāli.
15. Atpakaļsūtīšanas lēmumos būtu arī jāparedz sankcijas kā konkrētu laiku ilgs iecelšanas aizliegums – atkarībā no pamatojuma, ar ko tos izdod.	Nodrošināt pareizus instrumentus, kas ir paredzēti gan attiecīgu valstu gan/vai arī ES tiesību aktos, lai īstenotu sankcijas, piemēram, informācijas sistēma, kas ir pieejama robežsardzes, policijas, tiesu un migrācijas iestādēm, kas reģistrē personas, uz ko attiecas iecelšanas aizliegumi. Pareizi piemērot iecelšanas aizliegumus, ko īsteno citas dalībvalstis, lai nerastos stāvoklis, ka identi iemesli atpakaļsūtīšanas lēmuma pieņemšanai liek noteikt stipri dažādus iecelšanas aizliegumu termiņus.

5. TREŠO VALSTU PILSONU AIZTURĒŠANA	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
16. Trešo valstu pilsoņi, kas valstī uzturas nelegāli, būtu jāaiztur, pienācīgi respektējot aizturēto personu cieņu un pamattiesības.	Garantēt aizturētām personām informāciju par viņu tiesībām un pienākumiem tādā valodā, ko viņi var saprast vai ko var loģiski uzskatīt par tādu, ko viņi saprot. Nodrošināt tūlītēju informāciju par aresta juridisko pamatojumu. Nodrošināt tūlītēju medicīnisku pārbaudi un aprūpi, ja tā ir vajadzīga un/vai kad to prasa likums. Ievietot aizturētās personas īpaši pielāgotās un paredzētās telpās, kas atbilst drošības un higiēnas standartiem.

6. TREŠO VALSTU PILSOŅU AIZTURĒŠANA AIZTURĒŠANAS CENTROS	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
17. Trešo valstu pilsoņu ievietošana kādā aizturēšanas centrā būtu jāuzskata par pēdējo līdzekli, un tai būtu jābūt tik īsai, cik vien iespējams, lai īstenotu atpakaļsūtīšanu; tā būtu jāveic, kad to uzskata par vajadzīgu kā pašu efektīvāko sagatavošanas līdzekli, lai īstenotu atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā vai īstenotu kādu iepriekš pieņemtu atpakaļsūtīšanas lēmumu. Pret aizturēšanu nevajadzētu izturēties kā pret sodu.	Iestādei, kas ir tiesīga izdot aizturēšanas un/vai tiesas orderi, būtu jābūt vienīgai iestādei, kas pavēl ievietot trešo valstu pilsoņus aizturēšanas centros. Katru gadījumu izskatīt individuāli. Garantēt trešo valstu pilsoņiem tiesības pārsūdzēt tiesas vai citas kompetentas iestādes lēmumu. Uzreiz pārskatīt tiesas vai iestādes lēmumu, ja nav iespējams izpildīt atpakaļsūtīšanas lēmumu juridisku, tehnisku vai citu iemeslu dēļ.
18. Trešo valstu pilsoņiem, ko ievieto aizturēšanas centros, būtu jādod piekļuve informācijai juridiskas palīdzības jomā, kā arī par citām tiesībām visu laiku, kamēr viņi uzturas aizturēšanas centros. Viņi būtu jāinformē arī par viņu pienākumiem.	Informēt trešo valstu pilsoņus par tiesībām un pienākumiem, un nodrošināt viņus ar juridiskiem noteikumiem, kas regulē aizturēšanu tādos centros, tādā valodā, ko viņi var saprast vai ko var loģiski uzskatīt par tādu, ko viņi saprot. Nodrošināt minēto informāciju tūlīt pēc ierašanās tādos centros. Nodrošināt regulāras nevalstisku organizāciju pārstāvju vizītes, nodrošināt juridisku palīdzību aizturēšanas centros un informēt trešo valstu pilsoņus par iespējām to izmantot.
19. Trešo valstu pilsoņus, kas gaida atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā, nevajadzētu turēt kopā ar personām, kam piespriests cietumsods, vai personām, ko tur aizdomās par noziegumu izdarīšanu.	Pēc iespējas izvietot aizturēšanas centrus tādās telpās, kas ir tam paredzētas.
20. Standartiem un apstākļiem aizturēšanas centros, kā arī aizturēšanas apstākļiem būtu jābūt standartizētiem.	Pēc iespējas definēt standartus un apstākļus aizturēšanas centros, kā arī aizturēšanas apstākļus saskaņā ar attiecīgu valstu tiesībām.

21. Nepilngadīgie, it īpaši tādi nepilngadīgie, kas ceļo bez pavadības, būtu jāaiztur tādos centros tikai tad, ja nav citas iespējas garantētos apstākļos efektīvi veikt atpakaļsūtīšanas procedūras.	Telpās paredzēt atsevišķas istabas nepilngadīgajiem, kas ceļo bez pavadības, lai neļautu sazināties ar pieaugušiem, kuri nav viņu radnieki. Nepilngadīgajiem, kas ir ievietoti aizturēšanas centros, garantēt piekļuvi pamatizglītībai. Aizturēšanas centru infrastruktūrā nodrošināt vietas izglītībai, atpūtai, sportam un citām brīvā laika pavadīšanas darbībām.
--	---

7. IDENTIFIKĀCIJA UN PROVIZORISKU CEĻOJUMA DOKUMENTU IZDOŠANA	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
22. Būtu jārod alternatīvas metodes, kas nav ierastā sazināšanās ar nelegālu imigrantu izcelsmes valstu diplomātiskām pārstāvniecībām, lai pārliecinātos par tādu trešo valstu pilsoņu pilsonību un identitāti, ko ir paredzēts sūtīt atpakaļ.	Der sākt un izvērst ciešu sadarbību ar iestādēm, kas atbild par tādiem jautājumiem valstī, no kuras nelegālie imigranti ir ieradusies, un/vai viņu izcelsmes valstī. Organizēt minēto iestāžu ekspertu braucienus, lai pārliecinātos par to trešo valstu pilsoņu pilsonību un identitāti, kuri gaida atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā. Izveidot sadarbību ar diplomātiskām pārstāvniecībām izcelsmes valstī, lai pārbaudītu pilsonību un identitāti. Izstrādāt provizoriskas trešo valstu pilsoņu deklarētās pilsonības un identitātes pārbaūžu procedūras, organizējot intervijas ar valodas un kultūras ekspertiem, kas spēj pārbaudīt trešo valstu pilsoņu apgalvojumus. Der izveidot datu bāzi ar informāciju, kas ir vajadzīga, lai pārliecinātos par trešo valstu nelegālo migrantu pilsonību. Kopā ar trešo valstu iestādēm izstrādā risinājumus par iespēju izmantot Eiropas Savienības ceļojuma dokumentus, ja personas pilsonība ir skaidri apstiprināta, un sīka pārbaude var notikt atpakaļsaņēmējā valstī pie robežas.
23. Stiprināt sadarbību atpakaļsūtāmo personu pilsonības un identitātes apstiprināšanas jomā.	Likt lietā <i>ICONET</i> tīklu kā darba instrumentu atpakaļsūtīšanas jomā, pie kā pieder kopīgas atpakaļsūtīšanas operācijas. Aktīva dalība atpakaļsūtīšanas jautājumos kompetentu tiešu kontaktpunktu tīklā, kuri atbild par ceļojuma dokumentu izdošanu un atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā, ko saskaņo <i>FRONTEX</i> aģentūra. Izstrādā vienotu un vienādu pieeju atpakaļsūtāmo personu pilsonības un identitātes apstiprināšanas procedūrām, ko

	izmanto trešās valstīs. Organizēt un piedalīties kopīgos braucienos uz trešām valstīm, lai izstrādātu efektīvas procedūras pilsonības un identitātes apstiprināšanā, kurus līdzfinansē ES. Sadarbība ar citām dalībvalstīm, organizējot braucienus trešo valstu (etniskiem) ekspertiem, kas var palīdzēt apstiprināt nelegālu imigrantu pilsonību un identitāti.
--	---

8. ATPAKAĻUZŅEMŠANAS NOLĪGUMI	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
24. Sākt un stiprināt divpusēju un daudzpusēju (ES) sadarbību, it īpaši ar nelegālu imigrantu izcelsmes vai tranzīta valstīm, lai atvieglinātu trešo valstu pilsoņu atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā.	Noslēgt atpakaļuzņemšanas nolīgumus vai izstrādāt izmantojamus mehānismus (piem., noslēgt saprašanās memorandus), kas palīdz celt atpakaļsūtīšanas efektivitāti.
25. Ierosināt jaunas, efektīvas atpakaļuzņemšanas nolīgumu vai mehānismu īstenošanas metodes.	Sākt tiešu, lietišķu sadarbību ar trešo valstu iestādēm, kas atbild par migrācijas jautājumiem, būtu efektīvs līdzeklis, kā īstenot atpakaļuzņemšanas nolīgumus. Tādu valstu ekspertu braucieni, kuras saista atpakaļuzņemšanas nolīgumi vai mehānismi, lai pārbaudītu tādu trešo valstu pilsoņu pilsonību un identitāti, kuri ir piespiedu kārtā jāsūta atpakaļ.
26. Pastāvīga spēkā esošo nolīgumu īstenojamības pārraudzība.	Regulāras darba sanāksmes, lai izvērtētu nolīgumus vai mehānismus. Pilnībā likt lietā darba grupas vai citus forumus, lai dalītos informācijā par tādiem jautājumiem.

9. ATPAKAĻSŪTĪŠANA PIESPIEDU KĀRTĀ	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
27. Atpakaļsūtīšanai piespiedu kārtā būtu jālieto kā pēdējais līdzeklis, lai nodrošinātu atpakaļsūtīšanas lēmumu īstenošanu.	Izveido kontaktpunktus tranzīta valstīs, kas atvieglo atpakaļsūtīšanu piespiedu kārtā gan ar aviāciju, gan sauszemes transportu. Tādas operācijas īsteno personāls, kas prot izmantot piespiedu pasākumus, kā arī respektēt cilvēktiesības, un pie tā pieder dažas elementāras svešvalodas prasmes. Attiecīgām iestādēm izmantot labāko praksi, lai piespiedu kārtā atpakaļ sūtītu <i>FRONTEX</i> identificētus trešo valstu pilsoņus, kas attiecīgā valstī uzturas nelegāli, un pie minētās prakses pieder drošības noteikumi. Cieša sadarbība ar civiliem aviopāravadātājiem ir būtiska.
28. Atpakaļsūtīšana piespiedu kārtā būtu jāpapildina ar starptautisku sadarbību.	Kopīgas atpakaļsūtīšana operācijas palīdz celt piespiedu kārtā veiktas atpakaļsūtīšanas efektivitāti. Intensificēt sadarbību ar <i>FRONTEX</i> aģentūru. Izmantot <i>ICONET</i> informācijas apmaiņai ir būtiski, lai uzturētu efektīvu sadarbību. Izveidot kontaktpunktus dalībvalstīs.
29. Piespiedu kārtā veicamas atpakaļsūtīšanas operācijas būtu jāveic, pienācīgi respektējot cilvēktiesības un cilvēku cieņu.	Attīstīt un intensificēt praktisku mācību eskorta personāla kursus, reizē uzsverot cilvēktiesību un cilvēku cieņas aspektus. Nopietni apsvērt dažādu kultūru un reliģiju aspektus.

10. BRĪVPRĀTĪGAS ATGRIEŠANĀS ATVIEGLINĀŠANA	
IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
30. Brīvprātīga atgriešanās, saņemot palīdzību, būtu jāuzskata par trešo valstu pilsoņu atpakaļsūtīšanas variantu.	Svarīgi ir informēt trešo valstu pilsoņus par likumiem un principiem, kas regulē brīvprātīgu atgriešanos, saņemot palīdzību. Izstrādāt programmas, kā organizēt un veikt brīvprātīgu atgriešanos, saņemot palīdzību, sadarbībā ar starptautiskām un nevalstiskām organizācijām, izmantojot attiecīgu ES finansējumu. Sadarbība ar starptautiskām vai nevalstiskām organizācijām, lai veicinātu brīvprātīgu atgriešanos, saņemot palīdzību. Rīkot informācijas kampaņu, veicinot brīvprātīgu atgriešanos, saņemot palīdzību, pie kā pieder ar attiecīgu organizāciju starpniecību rīkotas sanāksmes ar nelegālo imigrantu diasporas pārstāvjiem un izcelsmes valsts diplomātisko pārstāvniecību darbiniekiem. Semināri un darba grupas, ko organizē pārstāvjiem, kas atbild par tādiem jautājumiem, ir labi pieredzes un viedokļu apmaiņas forumi. Atvieglināt brīvprātīgu atgriešanos, saņemot palīdzību, radot juridiskus risinājumus, kas mazina nelegālas uzturēšanās sekas.
31. Stiprināt tādas brīvprātīgas atgriešanās stabilitāti, kurā saņem palīdzību, sākot darbības, lai rastu ilgtermiņa perspektīvu.	Atbalstīt trešo valstu pilsoņus, kas izvēlas brīvprātīgu atgriešanās, saņemot palīdzību, ar papildu finansējumu, ko atvēl saimniecisku darbību sākšanai pēc atgriešanās. Nodrošināt praktiskas profesionālu iemaņu mācības pirms brīvprātīgas atgriešanās, saņemot palīdzību, vai pēc atgriešanās izcelsmes valstī migrantus, kas atgriežas, var sagatavot nodarbinātībai dažādos amatos.

11. SADARBĪBA AR NEVALSTISKĀM ORGANIZĀCIJĀM (NVO)

IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
32. Uzturēt attiecīgu valstu pārvaldes iestāžu, NVO un starptautisku organizāciju kontaktus, kuras darbojas atpakaļsūtīšanas jomā un risina jautājumus, kas ir saistīti trešo valstu pilsoņiem.	Radīt informācijas kanālus un organizēt regulāras atbildīgu personu un organizāciju sanāksmes. Pie informācijas apmaiņas pieder atpakaļsūtīšanas procedūru un programmu pārskatīšana un izvērtējumi, un labākās prakses īstenošana. Organizēt kopīgus seminārus, praktiskas mācības, darba grupas un izplatīt labāko praksi.
33. Izveidot pārraudzības sistēmu atpakaļsūtīšanas jomā.	Noslēgt nolīgumus ar attiecīgām iestādēm, kuros konkrēti uzskaita pārraudzības pasākumu vajadzības un metodes.

12. JURIDISKAS KONSULTĀCIJAS TREŠO VALSTU PILSOŅIEM

IETEIKUMI	LABĀKĀ PRAKSE
34. Iespēja par brīvu saņemt juridiskas konsultācijas, juridisku pārstāvību un, vajadzības gadījumā, tulka palīdzību.	Sniegt attiecīgu informāciju valodā, ko viņi var saprast vai ko var loģiski uzskatīt par tādu, ko viņi saprot, pie kā pieder nosacījumi, lai par brīvu saņemtu juridiskas konsultācijas vai pārstāvību. Panākt, lai attiecīgu valstu iestādēm būtu iespējas izmantot tulkus.